BYGNINGSARBEIDEREN

Nr. 4–2008, 6. årgang • Utgitt av Oslo Bygningsarbeiderforening • e-post: post@bygningsarbeider.no

Returadresse: Møllergata 24 • 0179 Oslo

Skanska satser stort på akkord, s. 10

Aktuelt

Side 4

Økokrim advarer mot NUF-selskaper

Side 9

Havari på Fagerstrand

Side 12

Sterkere lut mot sosial dumping

Side 14

Kamp for kollektiv-avtalene i Sverige

Leder

Boligpolitikken som forsvant

Tor Mostue

På 80-tallet forsvant så og si alt som til da hadde gått under betegnelsen sosial boligpolitikk. Det var regjeringa til Kåre Willoch som sørga for det. Etter det har Norge vært et av de få landa i Vest-Europa der markedet aleine skal sørge for at folk får tak over hodet.

Etter siste verdenskrig starta det som for alvor blei en sosial boligbygging. Krigen hadde rasert så å si alle bolighus i Finnmark og Nord-Troms. Flere byer og tettsteder ellers i landet lå også i ruiner. Mangelen på boliger var skrikende.

Den norske staten, ufattelig mye fattigere enn i dag, satte i gang en storstilt boligbygging beregna på vanlige folk. Husbanken blei oppretta. Den ga lån til privatpersoner og borettslag til sterkt subsidierte priser. De første åra etter krigen lå Husbank-renta på 2,5%. Og de første åra etter at lånene blei tatt opp var de avdragsfrie.

I tillegg stilte kommunene med tomter til langt under markedspris. Festetomter (tomter som blei leid ut) blei stilt til disposisjon for nærmest symbolske priser. Vei, vann, kloakk og annen infrastruktur blei tilbudt privatpersoner og borettslag gratis eller til svært lave priser.

Denne politikken førte til en reisning av nye boliger i et omfang som er uten sidestykke i norsk historie. Titusener på titusener av familier blei henta ut av trangboddhet og usunne leiligheter over i leiligheter med anstendig standard.

Denne politikken pågikk i 40 år. Så var det bråstopp. Hvorfor? Regjeringa Willoch kom med en del argumenter. Delvis blei det pekt på en del svartebørspraksis ved at subsidierte leiligheter blei solgt «under bordet» til tilnærmet markedspris. Dels blei det hevda at markedet, uten offentlig innblanding, ville komme opp med nok billige leiligheter. Uansett argumentasjon, resultatet ser vi nå. En entreprenør klarer vanskelig og oppføre en leilighet til under 30 000 kr. pr. kvadratmeter. En beskjeden leilighet på 50 kvadratmeter kommer da på 1,5 millioner kroner. For en ungdom, uten formuende foreldre, blir det svært vanskelig, og ofte umulig, å klare å finansiere et sånt beløp.

Regjeringa Willochs argumentasjon holdt ikke vann. Men hvorfor har ikke seinere regjeringer, for eksempel den nåværende «rød/grønne» til Stoltenberg gjenopptatt den sosiale boligbygginga? Dette burde være en nærliggende tanke nå som byggebransjen går inn i kraftig lavkonjunktur, og der statskassa renner over av penger.

For noen år siden trua finansnæringa (banker og forsikringsselskaper) med å saksøke staten pga. Husbankens subsidierte lån til borettslag og privatpersoner for EU-domstolen. Så vidt jeg husker blei det med truslene. Men det er ingen tvil om at finansbransjen hater alt som heter sosial boligbygging. De vil ha hele kaka sjøl. Finansiering av boliger utgjør flere titalls milliarder kroner i året. Og rentene herfra utgjør en svært stor del av bankenes profitt. Jo mer sosial boligbygging, jo mindre profitt for bankene.

Hva er viktigst for regjeringa? Er det bankenes profitt, eller vanlige ungdommers mulighet til en anstendig bolig? Regjeringa har sitti stille lenge. Det er svar nok.

Bruk foreningens hjemmeside:

www.bygningsarbeider.no

Fellesforbundet og BNL (arbeidsgiverforeningen) anbefaler følgende ferieavvikling for 2009:

- En feriedag legges til fredag 2.januar.
- Tre feriedager legges til mandag, tirsdag og onsdag i påskeuka.
- En feriedag legges til fredag 22.mai.
- Fra og med mandag 6.juli til og med fredag 24. juli er sommerferie (Uke 28,29 og 30).
- Tre feriedager legges til mandag 28., tirsdag 29., og onsdag 30.desember.
- Nyttårsaften er fri etter overenskomsten.
- To øvrige feriedager avtales lokalt.Ei ukes ekstraferie (femte ferieuka) for arbeidsfolk som er fylt 60 år før 1.september 2009.

Nye allmenngjøringssatser

- Minstelønn per time for faglærte høynes til kr. 141,75.
- Minstelønn per time for ufaglærte uten bransjeerfaring høynes til kr. 127,50
- For ufaglærte med minst ett års bransjeerfaring høynes timelønna til kr. 132,50
- Minstelønn per time for arbeidere under 18 år høynes til kr. 85,00

BYGNINGSARBEIDEREN

Vi tar gjerne i mot innlegg. De kan skrives for hånd på A4 ark, og sendes/leveres på foreningens kontorer. Stoff må være undertegnet med navn, og artikkelen bør ikke være lenger enn en A4 side (maskinskrevet). Vi tillater oss å rette opp skrivefeil før stoffet trykkes.

Redaksjonen: Jonas Bals, Tim Robinson, Tor Mostue, Roy Pedersen, Odd Magnar Solbakken, Vidar Lund og Petter Vellesen.

Layout: Nr 1 Arktrykk as, Mysen

Trykk: Nr1 Trykk as

Hjemmeside: www.bygningsarbeider.no

Oslo Bygningsarbeiderforening • Sentralbord 22 99 47 40 • Telefaks 22 99 47 41
Du kan nå hver enkelt direkte:

Børre Hagen 22 99 47 51
✆..... 92 03 95 79
✉ ..... borre@bygningsarbeider.no

Iren Stegen 22 99 47 45
✉..iren.stegen@fellesforbundet.org

Jan Peter Lyngstad 22 99 47 46
✆ 93 20 26 17
✉..... janp@bygningsarbeider.no

John Erik Melby 91 16 62 81
✉..... johne@bygningsarbeider.no

Jonas Bals 92 08 04 70
✉ ..... jonas@bygningsarbeider.no

Julia Maliszewska 92 68 68 10
✉..... julia@bygningsarbeider.no

Kjell Skjærvø 22 99 47 54
✆ 99 43 33 43
✉ ..... kjell@bygningsarbeider.no

Liv Bjerknæs 22 99 47 44
✉ liv.bjerknaes@fellesforbundet.org

Odd Magnar Solbakken 22 99 47 47
✆ 90 75 41 04
✉ ..... oddm@bygningsarbeider.no

Petter Vellesen..... 22 99 47 48
✆ 93 20 43 23
✉ ..... petter@bygningsarbeider.no

Roy Pedersen..... 22 99 47 43
✆ 93 02 75 92
✉ ..... roy@bygningsarbeider.no

Stein Måreng 22 99 47 49
✆ 92 02 14 37
✉ ..... stein@bygningsarbeider.no

Tove Myrvold 22 99 47 42
✉tove.myrvold@fellesforbundet.org

Zhanna Furunes 91 88 15 42
✉..... zhanna@bygningsarbeider.no

Kontoradresse: Møllergaten 24, 0179 Oslo. Telefon: 22 99 47 40. Telefaks: 22 99 47 41. Kontorets åpningstider: Mandag – torsdag 8.00 – 16.00. Fredag 8.00 – 13.30. Sommertid: 15. mai til 15. september, kontoret stenger kl 15.00 hver dag. E-post offisielt til foreningen: post@bygningsarbeider.no

Foreningen: Leder: Roy Pedersen. Nestleder: Børre Hagen. Sekretær: Stein Måreng. Ungdomsleder: Morten Rønningen. Styremedlemmer: Harald Braaten, Magne Solfjeld, Terje Larsen, Arne Berntsen, Arne Sveen, Kåre Thorkildsen og Petter Vellesen. Vararepresentanter: Finn Moe, Ronny Løkkevik, Hasse Boquist og Anders Melin. Oppmålere: Børre Hagen, Jan Peter Lyngstad, Stein Måreng, Petter Vellesen og John Erik Melby. Ombud: Odd Magnar Solbakken. Studieleder: Børre Hagen. Forretningsfører: Liv Bjerknæs. Kartotek: Tove Myrvold. Regnskap: Iren Stegen. Ombud for polske arbeidere: Julia Maliszewska. Ombud for baltiske arbeidere: Jonas Bals, Ina Holmstad, Zhanna Furunes. Ombud: Kjell Skjærvø.

Siden forrige gang har styret vedtatt og jobbet med følgende:

- ✓ Sammen med 18 foreninger i Oslofjordkonferansen fullført underskriftsaksjonen for solidaransvar. 6000 underskrifter innsamlet på byggeplasser ble overlevert Arbeids- og sosialkomiteen den 4.november.
- ✓ Utarbeidet Hvitbok om solidaransvar for lønn i byggenæringa. Kan bestilles i foreningen eller hentes ut på: www.bygningsarbeider.no
- ✓ Diskutert EF-domstolenes avgjørelser om arbeidsrettslige spørsmål og konsekvensene for allmenngjøring av byggfagoverenskomsten. Om nødvendig for at ordningen skal overleve, går vi inn for å allmenngjøre kun minstelønnssatser samt reise- og oppholdsbestemmelsene.
- ✓ Deltatt på konferanse 17. oktober og påfølgende demonstrasjon til regjeringskvartalet, med krav om norsk veto mot EUs tjenestedirektiv.
- ✓ Deltatt på møte om brutalisering av arbeidslivet/sosial dumping på Globaliseringskonferansen 7.november. Et felles arrangement der vi ble invitert med fra Oslo & Akershus hotell og restaurantarbeiderforening samt Norsk Arbeidsmandsforbund avdeling 2 Oslo & Akershus.
- ✓ I møte mellom Akershus Distriktsmålekontor og Målekontoret Byggfag blitt enige om å overta betongoppmåling i Akershus fra 1.januar 2009, da målekontoret på Lillestrøm blir nedlagt.
- ✓ Behandlet regnskapsoversikt for målekontor og forening for 1.halvår 08. Med finansinntekter og støtte fra Fellesforbundet til utenlandsorganisering og kamp mot sosial dumping, ser også 2008 ut til å ende med overskudd.
- ✓ Avholdt kurs i akkordtariffene på Comfort hotell, Hønefoss 7.-9.november. 39 deltok fra betongfag og murerfaget.
- ✓ Deltatt på nordisk møte mellom bygningsarbeiderforeninger i København og Oslo 12. og 13. november. Hovedsak var EF-domstolens avgjørelser i arbeidsrettsspørsmål og videre arbeid mot sosial dumping. Tømrer og Byggfagforeningen hadde det tekniske arrangementet.
- ✓ Markert at Petter Vellesen og Kjell Skjærvø fylte henholdsvis 50 og 60 år.
- ✓ Innledet på flere møter og konferanser om sosial dumping og rekruttering av utenlandsk arbeidskraft.

Roy

Årets jubilanter

Fredag 21. november arrangerte foreningen jubilantfest i Folkets Hus, Oslo. Forretningsfører, Liv Bjerknæs, ønsket velkommen. Foreningens leder, Roy Pedersen, holdt jubilantenes tale. Fellesforbundet var representert ved 1. nestleder, Anders Skattkjær, som takket jubilantene for langt og trofast medlemskap. I år var det i alt 66 jubilanter: 3 stk 70 års jubilanter, 7 stk. 60 års jubilanter, 7 stk. 50 års jubilanter, 12 stk. 45 ås jubilanter, 14 stk. 40 års jubilanter og 23 stk. 25 års jubilanter.

1. rekke fra venstre: Bernt Myhre, Kåre Kalgård, Liv Bjerknæs, Erik Mikael Laustsen og Alf Johan Trappa 2. rekke fra venstre: Roy Pedersen, Jørgen Hult, Ragnar Borghagen, Øystein Myrvold og Anders Skattkjær.

25 år:
Cevdet Boy, Leif Finberg, Rolf Finsrud, Kjell Egil Hansen, Frank Helin, Jan Johanessen, Richard Sture Jonsson, Arne Chr. Karlsen, Gøran Karlsson, Kjell Korsmo, Øystein Myrvold, Bjørn M. Nyhaug, Kåre Olsen, Michael Patriksson, Morten Friis Rasmussen, Bjørn Petter Ryen, Kåre Skogheim, Roy Svendsen, Knut K. Syversen, Egil Thorstensrud, Alf Johan Trappa, Sigmund Veting og Reidar Ånetsen.

40 år:
Ragnar Birger Borghagen, Ole Magnar Enberget, Inge Hermann Hellem, Jørgen Hult, Einar Th. Johansen, Håkan Johansson, Finn Egon Kristensen Jul, Arne Juel Knudsen, Vidar Kjell Kordahl, Bernt Myhre, Kjell Norheim, Eric Le Normand, Jørgen Nybakke og Ole Sogn.

45 år:
Bjarne Andersen, Liv Bjerknæs, Arne Dagfinn Dyresen, Tore Eriksen, Jarle Martin Gellein, Frank Willy Nilsen, Rolf Gunnar Olsen, Børje Leif Ottoson, Ole Sletaker, Bjørn Petter Svendsen, Sverre Sørbelhaugen og Klaus Trøhagen.

50 år:
Terje Fløgstad, Harry Hilmar Hansen, Bjarne Hovland, Kåre Kalgård, Einar Kristiansen, Erik Mikael Laustsen og Kjell Herman Øveren.

60 år:
Gunnar Aker, Gunnar Belstad, Ragnar Dammen, Erik Odd Eliassen, Julius Fredrik Haug, Egil Lerstad og Ottar Nordby.

70 år:
Einar Borgersen, Halvard Hageselle og Roy Egil Larsen.

70 års jubilantene ble tildelt stort malt stettefat. 60 års jubilantene ble også tildelt malt stettefat. 50 års jubilantene ble tildelt malt tallerken med navn. 45 års jubilantene ble tildelt diplom som æresmedlem i Fellesforbundet. 40 års jubilantene ble tildelt LOs nål og 25 års jubilantene ble tildelt Fellesforbundets 25 års merke og foreningens 25 års nål. Etter utdelingen gikk dansen lystig og det syntes som alle var meget fornøyd.

Foreløpig dagsorden for årsmøtet

2.april 2009 kl. 17.00
Oslo Kongressenter/ Folkets Hus, Sal D/Messaninen

1) Åpning og konstituering
2) Årsmelding og regnskap 2008
3) Vedtektsendringer
4) Handlingsplan og budsjett 2009
5) Valg
6) Innkomne forslag
7) Bevilgninger

Forslagsfrist: 20.mars

Styret

Akershus Distrikts Målekontor legger ned driften

Akershus Distrikts Målekontor legger ned driften med virkning fra 01.01.09. Nedre Romerike og Follo Fagforening ber derfor om at våre medlemmer som benytter måling fremover vil henvende seg til målekontorene i Oslo som overtar måleretten fra årsskiftet.

Målevirksomheten startet så tidlig som i 1947, og har hatt som formål å bistå bygningsarbeidere som jobbet akkord. Målekontoret har gjennom alle disse år spilt en viktig rolle med stadig oppfølging av lønnssystemet. (akkordtariffen)

På det meste var det 13 ansatte knyttet til målekontoret, og det har vært både gode og dårlige tider.

Den gangen de husker best var begynnelsen på 90 tallet da kontoret skulle si opp 2 oppmålere, og en kontordame.., enden på visa ble at bare dama måtte gå!

Av morsomme historier husker de alle innføringen av data på slutten av 80 tallet som skulle vise seg å bli alt annet enn nyttig.

For det første kostet den rundt 85.000,- og var totalt ubrukbar.

Heldigvis bedret dette seg med årene.

I 1996 ble Nedre Romerike og Follo Fagforening eneeier av Akershus Distrikts Målekontor.

Vi takker for et tett og godt samarbeid, og den innsats som er gjort for å bevare og sikre medlemmenes lønnsmessige rettigheter.

❑ Vidar Lund

Leder, Nedre Romerike og Follo Fagforening.

Grasrota om vinteren

Går vi en hard vinter i møte?

Tom Alexander Hansen, maler, J. O. Solberg

Firmaet sier at vi har arbeid, men vi er vant til å jobbe på nybygg og framover må vi nok belage oss på rehabilitering og mindre jobber. Vi jobber jo alltid på rein akkord, så dette betyr jo en vesentlig forskjell i lønn.

Kjell Broman, jernbinder, SN-bygg

Håper vi får en vinter som i fjor. Den var arbeidervennlig. Når det gjelder sysselsetting har vi en stor jobb her i Bjørvika, så vi har i hvert fall arbeid over vinteren.

Tuure Morottaja, forskalingssnekker, Skanska

Det vet man jo ikke, det er jo usikre tider. Her i firma tror jeg det er bra med arbeid på betongsida. Tror jeg i hvert fall.

Økokrim advarer mot NUF-selskapene

I sin trendrapport 2008 fra Økokrim om økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet er det et eget avsnitt viet de såkalte NUF – norskregistrerte utenlandske foretak. Og Økokrim kommer med sterke advarsler mot denne selskapsformen som gir den forretningsdrivende muligheter til å etablere en bedrift uten sjøl å stille risikokapital.

SKATTEPARADISER

Bruk av skatteparadiser er godt kjent fra tidligere. Men i dag har dette nådd et nivå som strekker seg langt ut over det klassiske utgangspunktet der enkelte rike borgere skjulte deler av formuen for skattefuten. Økokrim mener at i dag er aktørene langt flere på grunn av uoversiktlige og uregulerte aktører og at profitt fra en rekke grove kriminelle straffbare handlinger holdes godt og effektivt skjult i skatteparadisene. Disse skatteparadisene er effektive bindeledd mellom tradisjonell kriminalitet og lovlig økonomisk virksomhet.

NUF

I 2001 ble 228 nye NUF-selskaper registrert i foretaksregisteret. I 2007 ble det registrert 3775 NUFer. I alt er det registrert 22 833 NUF-firmaer i Norge.

Økokrim er bekymret over at kriminelle i stadig større grad fører penger ut av landet gjennom slike selskaper. NUF velges i økende grad framfor norske aksjeselskap eller enkeltpersonsforetak. Det er mye rimeligere å etablere et NUF enn et tilsvarende norsk as. *Økokrim er imidlertid av den oppfatning at NUF ofte velges for å kunne drive virksomhet* med *begrenset ansvar og liten kontroll.* Aksjekapitalen man hefter for i et NUF kan være så liten som ett pund og samtidig er NUF fritatt for revisjonsplikt hvis driftsinntektene er under 5 millioner kroner. Økokrim skriver også at de har erfaring med at NUF benyttes for å omgå ilagt konkurskarantene. Og de mener at etter hvert kan det synes som om det er hovedregelen snarere enn unntaket at det ikke drives reell virksomhet andre steder enn i Norge. Når det gjelder byggebransjen kan ikke Bygningsarbeideren i farta komme på et eneste NUF som har virksomhet i «hjemlandet». Være seg i England eller på Seychellene. Muligens i Polen eller i de baltiske landene.

Økokrim mener at mange i dag oppfatter NUF som en måte å organisere en norsk virksomhet på uten at man behøver å bli underlagt de betingelser og den kontroll som normalt hører med, blant annet i form av revisjon og krav til aksjekapital. Disse momentene blir også lagt stor vekt på fra de mange tvilsomme aktørene som markedsfører seg om dagen for å hjelpe til med å etablere slike selskaper.

Økokrim peker på at risikoen for økonomisk kriminalitet dermed generelt er større i NUF enn i tilsvarende norske aksjeselskap. *Useriøse aktører har fått et nyttig redskap gjennom NUF-ordningen* mener Økokrim. Økokrim peker også på at erfaringer fra blant annet skatteetaten og erfarne bostyrere viser en betydelig kriminalitet knyttet til NUF.

At den juridiske enheten ligger i utlandet skaper utfordringer blant annet for bostyrere, kontrollorgan, politi og påtalemyndighet i forhold til avdekking, kontroll, innfordring, etterforskning og iretteføring av forhold tilknyttet NUFene skriver Økokrim. Utfordringene er både av juridisk og ressursmessig art og forsterkes ytterligere når den juridiske enheten ligger utenfor EØS-området. F.eks Seychellene, hvor mange «gründere» i byggebransjen har registrert sine firmaer.

Mange, mer eller (helst) mindre seriøse firmaer tilbyr i dag hjelp til opprettelse av NUF-selskaper. Et slikt firma som er svært aktive om dagen kaller seg «Konkurs Net» . Firmaet skal angivelig tilby «proaktive tjenester» (hva nå enn det betyr), for å hjelpe firmaer og privatpersoner som står i fare for å gå eller går konkurs. I følge E24 sier rådgiver Anne Dybo i Økokrim at dette utvilsomt er ren svindel. Og personene som er oppgitt som eksperter er fiktive. E24 har vært i kontakt med en mann som kalte seg Arvid Hildrum. Han skulle visst nok være «uttalelsesansvarlig» for Konkurs Net. Det er sikkert mulig at det finnes noen som har dette navnet. Men E24 kunne ikke finne han i likningslistene. Dybo i Økokrim sier han ikke eksisterer. På hjemmesidene til Konkurs Net het det seg at Arvid Hildrum tidligere jobbet som skattejurist i skattedirektoratet. Når E24 snakket med «Arvid Hildrum» sier han at det må være en liten skrivefeil, men han påstår at han har jobbet for en annen del av skattevesenet.

Nettleverandøren i Sverige har visst nok nå kasta ut Konkurs Net. Etter det E24 skriver har Økokrim en idé om hvem som står bak dette, men at det er for tidlig å si om det vil bli foretatt rettslige skritt i saken.

Til de tillitsvalgte: Ønsker firmaledelsen å leie inn og dere ser at firmaet er et NUF. Si nei. Og så kan dere henvise til Økokrims trendrapport som dere finner på www.okokrim.no (Økokrim sin trendrapport 2008)

❑ Odd Magnar Solbakken

P.S. Økokrim sine observasjoner og konklusjoner når det gjelder NUF er forbausende lik de konklusjoner Oslo Bygningsarbeiderforening har trukket. Uten at vi kan dokumentere våre erfaringer med statistikk og vitenskapelige metoder. Men vi har lest mange innberetninger fra erfarne bostyrere som har administrert mange konkursbo i NUF-firmaer. Og noen har vi vel sjøl, i all beskjedenhet, hjulpet til skifteretten. Noe som i mange tilfeller har tatt måneder og år.

Lokale forhandlinger 2008

Timelønn i noen utvalgte bedrifter

AF SKANDINAVIA, BYGGFORNYELSE:

Forskudd akkord: kr.180,-
Fastlønn: kr.202,-
Hjelpearbeidere: 90% av akkorden og fastlønna.

AF SKANDINAVIA, BYGG OSLO:

Forskudd akkord: kr.180,-
(når akkordseddel skrevet)
Fastlønn: kr.182,-
Servicelønn: 100% av akkordgjennomsnitt for fire siste kvartal.
Hjelpearbeidere: 90% av akkorden og fastlønna.

MALERFIRMA ALLIERO:

Forskudd akkord: kr.173,-
(+ kr.2,-)
Fastlønn, minimum: kr.173,-
(+ kr. 2,-)
Hjelpearbeidere: kr.153,-
(+ kr.2,-)

MALERMESTER BUER:

Forskudd akkord: kr.165,-
(+ kr.10,-)
Fastlønn, minimum: kr.165,-
(+ kr.10,-)
Servicelønn: kr.175,-
(+ kr.10,-)
Hjelpearbeidere: Minstesatsene i FOB + avtale.

J M BYGGHOLT:

Forskudd akkord: kr.190,-
(+ kr.18,-)
Fastlønn, minstelønn: kr.200,-
(+ kr.28,-)
Servicelønn: kr.215,-
(+ kr.12,-)
Hjelpearbeidere: kr 182,-
(+ kr.10,-)
+ et mulig maksimumstillegg på kr.25,- per time.

NCC, OSLO:

Forskudd akkord: kr. 180,-
(+ kr.10,-)
Fastlønn: kr.172,25
(+ kr.10,-)
Servicelønn: kr. 195,-
(+ kr.12,50)
Hjelpearbeidere (over 20 år): kr.153,-
(+ kr.9,50)

GUNNAR M BACKE:

Forskudd akkord: kr.180,-
(+ kr.0)
Fastlønn akkordlag: kr.188,50
(+ kr.8,50)
Servicelønn: kr.200,-
(+ kr.15,-)

MURMESTER ROLF HOLM:

Forskudd akkord: kr.175,-
(+ kr.7,50)
Fastlønn, fagarbeider: kr.200,-

MURUS:

Forskudd akkord: kr.181,-
Fastlønn: kr.166,50
Servicelønn: kr. 192,-
Hjelpearbeidere: kr.152,-
(+ kr.4,50)
75-90% av akkorden

PEAB:

Forskudd akkord: kr.175,-
(+ kr.9,-)
Fastlønn akkordlag: kr.195,-
(+ kr.5,-)
Hjelpearbeidere: kr.148,-
(+ kr.5,-)

SKANSKA, OSLO:

Forskudd akkord: kr.175,-
(+ kr.7,-)
Fastlønn: kr.186,-
(+ kr 7,-)
Servicelønn m/tillegg: kr.213,50
(+ kr.8,50)
Hjelpearbeidere: 85-100% av akkorden

SELVAAG-BYGG:

Forskudd akkord: kr.177,-
(+ kr.7,-)
Fastlønn, minstelønn: kr.177,-
(+ kr.7,-)
Sentrallager: kr.194,50
(+ kr.7,50)
Hjelpearbeidere: 92 % av akkorden

VEIDEKKE,OSLO:

Forskudd akkord: kr.181,-
(+ kr.6,-)
Fastlønn: kr.166,50
(+ kr.5,50)
Fastlønn akkordlag: kr.199,-
(+ kr.4,-)
Servicelønn: kr.192,-
(+ kr.8,50)
Hjelpearbeidere: kr.152,-
(+ kr.4,50)
75-90% av akkorden

Fengsel for entreprenør

Den tidligere lederen for Legionærbygg AS er i Oslo tingrett dømt til fengsel i to år og ni måneder for grov økonomisk utroskap. Det var i perioden 2001 til 2006 at den tidligere daglige lederen uberettiget tok ut og benyttet over 12 millioner kroner fra selskapet.

Deler av beløpet ble brukt til å lønne svart arbeidskraft. Han er også dømt for brudd på regnskapsloven og for momsbedrageri av om lag 2,8 millioner kroner. Mannen er dømt for medvirkning til uberettigede uttak og bruk av over 12 millioner kroner fra selskapet han ledet. I tillegg til fengselsstraffen er mannen dømt til inndragning av 3 millioner kroner. Tidligere i år ble fire personer dømt til fengsel i samme sak. De fire kvitterte for å ha mottatt betaling som underentreprenører av den tidligere daglige lederen, men fikk verken penger eller utførte arbeid.

(Kilde: Bygg.no, den 19.11.08)

Konkursbyks i oktober

Ved utgangen av oktober hadde flere norske bedrifter gått konkurs enn i hele fjor. Tall fra Experian viser at 369 bedrifter måtte gå til skifteretten, 96 flere enn i oktober i fjor og 29 flere enn i september i år. Totalt har 2813 bedrifter gått konkurs hittil i år, mot 2723 i hele fjor. Vi kan ende opp med rundt 3200 konkurser i år, sier direktør Gabor Molnar i Experian, tidligere Creditinform. Det vil i så fall bli det høyeste antallet konkurser på mange år, påpeker han.

104 byggefirmaer konkurs. Blant bransjene som nå gjør det dårligst er bygg og anlegg. 104 byggefirmaer gikk konkurs i oktober, mot 61 i oktober i fjor. En økning på 70 prosent.

(Kilde: Magasinnett.org, 04.11.08)

Eneste høne i kurven

– Du må nok tåle og tørre litt for å være i byggebransjen, sier Kirsti. Man må kunne ta igjen litt og ha litt selvironi.

Oslo Bygningsarbeiderforening kan ikke akkurat skryte av å ha en god kvinneandel. Det er dessverre bare noen og tredve jenter som er medlemmer av foreningen. Men blant svære betongkonstruksjoner på Veidekkes byggeplass på Lahaugmoen finner vi i hvert fall en av dem. Kirsti Flatabø er 28 år og forskalingslærling. Når hun åpner munnen er det ingen tvil om at hun opprinnelig er fra Kristiansand.

– Det var egentlig litt tilfeldig at jeg begynte med dette, sier Kirsti. – Jeg er egentlig grafisk designer, men hadde tenkt å begynne på noe annet, og siktet meg inn mot en utdanning som bygningsingeniør. Dessverre strøk jeg i matte MX3 – jeg får skylde på at jeg var høygravid under eksamen – så jeg kvalifiserte ikke til det studiet. Når jeg henvendte meg til NAV for å se på muligheten for et kurs som byggtekniker kom jeg over tilbudet om «Skole på byggeplass» , og dermed havnet jeg der.

Kirsti visste ikke helt hva hun gikk til, men fant seg fort til rette. – Jeg ante jo ikke hva «Skole på byggeplass» var, men fant fort ut at jeg måtte velge mellom å bli tømrer eller forskalingssnekker, og da var ikke valget vanskelig. Selv om det var noen som prøvde å overbevise meg om det motsatte visste jeg med en gang at jeg ville til betongen.

– Hvordan var opplegget med «Skole på byggeplass?

– Det var helt greit. Jeg trivdes veldig godt med gjengen og hadde et veldig godt arbeidsmijø på skolen. Det er jo meningen at vi skal ta de to årene med teori på ett år. Jeg hadde jo gått en del på skole før, så jeg trengte heldigvis ikke så mye teori bortsett fra yrkesteorien. Dermed fikk jeg jobbe ute og kom fort inn i det.

Nå har Kirsti lærekontrakt med Veidekke og må gå to år i lære før fagprøven.

– Lønna for oss fra «Skole på byggeplass» er jo litt høyere enn for lærlingene som kommer rett fra skolen. Vi begynner på 70% og stiger til 80% etter et halvt år og den lønna har vi fram til vi skal avlegge prøven. Hadde det ikke vært for den høye lønna hadde jeg ikke kunnet gjort dette.

– Hvordan liker du deg blant de «tøffe» gutta på bygget?

– Tøffe og tøffe… Jeg trives utrolig godt. Jeg likte meg veldig godt i det laget jeg ble utplassert i på skolen og har heldigvis fått lov til å fortsette i det samme laget. Jeg gleder meg til å komme på jobben hver dag. Det er så viktig å trives og å ha gode arbeidskamerater.

– Hvordan er det å være jente i byggebransjen?

– Det er egentlig ikke noe problem. Når jeg kom hit til plassen var det allerede rigga med eget skifterom til meg, så sånne ting er helt i orden uten at jeg trenger å mase. Jeg er jo ikke så sterk som gutta, men det går stort sett greit synes jeg selv i hvert fall.

Basen til Kirsti har overhørt litt av samtalen og kan ikke dy seg: -Det er ikke vanskelig å ha med seg Kirsti i laget, skyter han inn. – Hun er en kjempejente og en av gutta…

– Du må nok tåle og tørre litt for å være i byggebransjen, sier Kirsti. – Man må kunne ta igjen litt og ha litt selvironi. Men jeg har heldigvis ikke vanskelig for å slenge litt tilbake hvis gutta blir for store i kjeften.

– Men hvordan er det å være småbarnsmor og bygningsarbeider?

– Min mann leverer i barnehagen og jeg henter. Vi trenger heldigvis ikke spesialordninger. Jeg syns dette yrket fint lar seg kombinere med familielivet fordi jeg ikke trenger å ta med jobben hjem. Når jeg er ferdig på jobb er jeg ferdig. Det er jo alltid fint med kjønnsblanding i alle yrker, men jeg vet ikke hvor stort behovet i byggebransjen er for kvotering eller spesielle tiltak.

– Hva er planene for framtida?

– Først og fremst skal jeg jo ta meg fagbrev. På sikt ser jeg vel for meg at jeg går videre og gjør noe annet. Jeg blir vel ikke pensjonist som forskalingssnekker, men det er ingen tvil om at jeg blir i byggebransjen. Jeg håper jo å få bli i Veidekke, for her ble jeg veldig godt mottatt og det er en seriøs og god bedrift å være i. Det var veldig gøy å komme inn i yrket som jente uten å få særbehandling, men jeg har jo jobba for det.

Det er ingen tvil om at Kirsti liker seg i faget og blant arbeidskameratene. Til slutt sier hun: – Jeg setter veldig stor pris på kollegene som respekterer meg som person og gir meg en sjanse til å vise at jeg kan klare meg i dette yrket!

Lykke til videre!

❑ Petter Vellesen

Krisa har virkelige konsekvenser for virkelige mennesker. Hvor mange bygningsarbeidere må ut porten?

Krise! Krise! Krise?

Finanskrisen er ikke lenger en finanskrise: Den er blitt en systemkrise, med virkelige konsekvenser for virkelige mennesker. Men hva er det egentlig som har rammet oss? Skal vi tro de som vanligvis hevder å vite, så er det ingen som lenger vet. Det eneste som er sikkert, er at alt er usikkert. Det er godt vi har utdannet mange nok økonomer til at alle nyhetssendingene kan presentere oss for slike dypsindige analyser. Man må i alle fall kunne si at det har skjedd et betydelig kvalitetsløft. Det er tross alt ikke lenge siden tenkesmia Heritage Foundation hyllet det islandske finanssystemet for å være «svært moderne» og «konkurransedyktig deregulert,» og et forbilde for de andre nordiske landene. Eller at den innflytelsesrike stiftelsen World Economic Forum kåret Island til verdens 23. mest konkurransedyktige økonomi. Det var i fjor. Nå går som kjent de islandske banksjefene og politikerne med livvakter, og det er som om man får lyst til å synge slik vi gjør på Vestbredden på Ullevål: «Hører dere bønda nå? Nei, nei.»

SHOP TILL YOU DROP!

Men bønda, det vil si finansfolket, snakker fortsatt. Gammel vane er som kjent vond å vende, og finansanalytikerne legemliggjør bedre enn noen andre uttrykket «de plaprende klasser.» Men hva er det så de plaprer om? De plaprer om «ras,» «blodbad,» «storm» og «jordskjelv.» Alt sammen høyst vitenskapelig. I *Bygningsarbeideren* skal vi ikke påberope oss å kjenne markedets finurligheter bedre enn de som er behørig utdannet til å stikke tempen der den skal stikkes, og til å uttale seg om diagnostikk og sykdomsbilde. Vi tillater oss likevel å stille noen enkle spørsmål, som for eksempel: Er finanskrisen virkelig like uforklarlig som en naturkatastrofe? Eller er den et helt nødvendig resultat av de siste tiårenes dereguleringer? Og er det virkelig sånn som finansministeren vil ha oss til å tro, at svaret ligger i å shoppe som om ingenting skulle skjedd, og ellers bare være påpasselig med å huske å skifte bank like ofte som vi skifter undertøy? I alle fall ser det ut til at Kristin Halvorsens bruk av regjeringsmakten begrenser seg til å gjennom mediene oppfordre hver og en av oss til å passe på at kundevilkårene i banken «vår» til enhver tid er konkurransedyktige. Slik får vi enda en bekreftelse på den regelen Bent Sofus Tranøy har formulert for markedskapitalismen: Den perfekte forbrukeren er dømt til å leve et miserabelt liv, på evig jakt i hver ledig time av livet etter de beste vilkårene, travelt opptatt med å sjekke priser, regne, klage og ta ut søksmål. Enda godt vi har ei rødgrønn regjering som har tatt på seg rollen som utvidet Forbrukerombud.

MARKEDETS SYNLIGE KNYTTNEVE

Er det noe denne krisen har tydeliggjort, så er det at politikk ikke lenger er hva det en gang var. Når et parti som kaller seg Sosialistisk Venstreparti erstatter kollektiv kamp med individuell konsumentrådgivning, og de som står til venstre for dem ikke klarer annet enn å bifalle FrP i ropet om litt mer penger, så kan ting også tyde på at kapitalismen er her for å bli. I alle fall en stund til. Problemet med det er selvsagt at kapitalismen sårt kunne trenge litt av sin egen medisin: Konkurranse. For en kapitalisme uten utfordrere er ikke bare en fare for planeten og majoriteten av dens innbyggere, men den er også stadig mer diktatorisk i sitt krav om stadig mer – selv om medisinen med all sannsynlighet er det stikk motsatte.

Martin Wolf, en kjent kommentator i *Financial Times*, skrev nylig at finansindustrien har et særegent talent for å «privatisere gevinstene og sosialisere tapene,» for deretter å reagere med selvrettferdig sinne når politikerne ikke kommer dem til unnsetning for å løse problemene de selv har skapt. Dette er det for så vidt ingenting nytt ved; sådan er kapitalismen, kunne man si, og mot den nytter det lite med moralsk forargelse. Farligere enn selvgodheten, er imidlertid den *selvfølgeligheten* den ene krisepakken etter den andre blir vedtatt med. Sier banken *hopp, Kristin, hopp*, ja, så hopper Kristin. Og det samme gjør resten av verdens politikere. Faktisk kan man si at finansfolket mer og mer minner om militære ledere, og at markedets lover er blitt som krigens. I krig settes som kjent demokratiet midlertidig ut av funksjon, så man kan møte farene som truer gjennom effektive kommandostrukturer, og stå samlet utad ved å legge lokk på alle indre motsetninger. Det er i alle fall påfallende at uansett hva som har måttet være de valgte politikeres mandat i de ulike land, så har alle måttet legge seg flate for børsenes og bankenes imperativ: Gjør noe, gjør det *NÅ*, før bjella på Wall Street ringer neste gang!

Så langt har vi hivd hundrevis av milliarder ned i det samme svarte hullet som tok med seg folks pensjoner og sparepenger, for å unngå at *enda* flere milliarder skulle skylles ned. Hva blir det neste de ber om/beordrer oss til? Og skal vi finne oss i å fortsette å adlyde lover vi ikke selv har vært med på å vedta? Eller skal vi begynne å tenke på å ta tilbake kontrollen over våre egne liv, våre egne samfunn, våre egne arbeidsplasser? Kanskje kan *deres* krise være *vår* mulighet?

❑ Jonas Bals

> *Hvor langt ned vi skal vet ingen, men regn med at det kommer til å gjøre vondt.*
>
> *(Politisk redaktør i Dagens Næringsliv, Sofie Mathiassen, 21. november 2008)*

Konkurser/tvangsavviklinger siden sist

(3/9 2008–25/11 2008)

Østlandsområdet • Kilde: Brønnøysundregistrene
(NUF = norskregistrert utenlandsk foretak)

Firma	Org.nr
A2 Rør as	987 454 393
AD Byggservice as (utleie)	991 593 683
Aktiv Bemanning as (utleie)	990 123 780
Alfa Bygg Alf Hansen	986 615 598
AltoBygg as	985 344 620
AMS Stålbygg as	986 299 084
Andreassen Bygg- og Prosjektledelse	988 359 416
Arne Kr. Haug Maskinentreprenør	959 963 649
Arvesen & Partners as	963 857 713
AS Rehab	914 646 782
Atle Larsen Kjøleservice	983 435 319
Axxe Prosjekt ans	971 654 392
Bjerkan Bygg / Nordenhus ltd (nuf)	988 028 576
BO. Bygg as	990 801 002
Boguslaw Kuczek Håndverkere	989 261 428
Boligsystemer Telemark as	992 387 211
Borg Entreprenørservice as	970 984 739
Borge Malerservice Roy E Larsen	970 936 432
Bragnes Bygg Halvorsen	989 851 446
Brovold Montering	878 595 092
Buskerud Injeksjons Teknikk T Andersen	988 149 756
Bygg og Anlegg Servise as	989 842 587
Byggmester Jan Erik Halvorsen	981 986 385
Byggmester Jan Raymond Hansen as	989 133 527
Byggpartner Lillehammer as	962 330 428
Byggtapetserern Terje Kristoffersen	961 448 484
Byggtapetserfirma Willy Nicolaysen	832 914 452
Byggtjenester Turek Ireniusz Turek	988 003 433
Bærum Malerservice as	990 140 146
Cap Ressurs as (utleie)	989 664 093
Centena as	987 653 876
Christensen og Christensen Bygg as	982 907 802
David Short Maler	885 462 952
Deltanor ltd (nuf)	987 325 410
Dotseth Per Arne	926 475 819
Dovre Byggservice Sven Haukaas	989 849 271
Ebo Bygg as	988 673 161
Einar GTM Myrland	874 682 772
Elitebyggerne as	990 778 493
Elvik Bygg limited (nuf)	989 373 773
Engstrøm Konstruksjon & Bygg as	990 853 428
Eriks Sanering og Malerservice E Fladby	988 114 936
FG System as	888 694 382
Fiba Tjenester as (utleie)	988 702 420
Fjellanlegg as	976 953 118
Fjellet Bygg as	984 548 702
Fjellpartner as	980 183 815
Flis & Natursteinspesialisten (nuf)	989 404 687
Follo Reparasjon og Vedlikehold as	934 028 872
Graving og Anleggsgartner Service	984 098 634
Grenland Service Trond Larsen	968 946 714
Gulvsliper 1 Morten Schupp	990 980 616
Hallingdal Byggpartner as	991 125 639
Hansen Bjørn E	970 473 815
Hedmark Skraphandel Tom Grønnerud	870 982 852
H-Entreprenør as	989 968 068
HG Tak og Fasader Tom Grønnerud	975 875 512
Hillandco Bygg as	989 607 502
Hovland Ingar Tømrer	970 104 151
Hus & Hytte Eiendom as	988 736 619
Hus og Industriservice as	990 458 510
Husteknikk as	963 059 779
Hyytiæ Heimo Henrik	985 622 876
IMT Norge as (utleie)	987 890 436
Jan Mabro Trana Interieur	985 898 014
Jas Bygg as	991 967 885
John Robert Nordsveen	986 309 497
Jørn Torgeir Nyhagen	876 758 822
Karlstad Bygg as	980 984 788
Kims Tømrer- og Snekkerservice	988 370 940
Kjetil Ydse	981 295 374
Knutsen Blikk og Ventilasjon	989 591 045
Kristensen Birger	970 328 653
Langeland`s Stillasmontasje	980 775 984
Lars Bæk	987 639 296
Legionbygg as	986 607 765
Leif W Ølander	977 393 558
Lillestrøm Håndverkservice S. Johansen	969 954 249
Lindqvist Bygg & Ventilasjon	987 259 817
Litina Norge Terje Kristoffersen	957 297 153
Løken & Karlsen as	991 205 462
Majster DA	990 823 081
Malermester Roar Hoff	985 274 517
Malermesterservice as	844 550 652
Marko Mäntylä	987 342 102
Melby Bygg og Anleggsservice	978 709 303
Munkvold Eiendom Edvard Skarsjø	890 146 252
NB Malerfirma Lars N Berglund	986 221 972
Norgesved as	985 515 824
Norpol Entreprenør Nybygg	991 174 443
Norsk Personalutleie as	987 549 734
O. Grøstad Anleggsgartner og Entr.	976 256 387
Ole Kristian Johansen	970 261 842
Oslo & Romerike Rørleggerservice as	988 342 718
Oslo Taksenter Grønnerud	989 969 153
P Myrens Kranservice	985 162 220
Pecet - Piotr Czajkowski	987 861 274
Peismurer`n Odd Hagen	967 554 766
Pol-Eurocrewing Norway as	987 477 784
Pol-Nor Bygg as	888 371 192
Polske Håndverkstjenester DA	987 945 745
Presis Entreprenør as	990 405 743
Problemløser´n as	986 479 783
Profesjonal Taktekking.com (nuf)	988 798 797
Progress Dubowski	989 367 412
R&R Consult as	989 716 158
Rasta Vedlikehold Atle Kjelsrud	989 413 732
Riv & Rehab Rajic Selim	986 006 214
Roar Hernæs	988 927 953
Roger Bottolfs	980 854 752
Roger Sørensen Byggtjenester	886 465 262
Ronnie Jensen RO9	988 154 717
Rytis Aranauskas Bygg	989 669 222
Rørleggerne Strømstad as	985 832 382
Saghaug Montasje as	989 201 603
Scannor as	989 567 691
SK Håndverk as	988 522 481
Solid Bygg as	990 399 956
Spawn Montering Gonzales	990 378 975
SSI Norge Odd André Gundersen	990 281 254
Steelcontractor Norge as	980 352 935
Steinar Bakke	981 472 527
Storhøy as	991 303 502
Svein A Bakke	977 473 578
Sven Røine Byggservice	984 129 165
T & B Bygg as	952 586 327
Tak og Fasade ltd (nuf)	991 686 614
Takstolen Bygg og Riveservice ltd (nuf)	988 495 514
Taksystemer (nuf)	987 428 368
TC Bygg as	987 052 465
Thorbjørn Bjørnes Rehab	992 295 074
Tim Bygg Service Marius Radek	990 816 271
Tom Ludvigsen Malermesterfirma	970 460 896
Torbjørn Gausdal	989 616 870
Tømrerfirma Morten Pettersen	986 082 301
Tømrerfirmaet Olafsen & Gjerstad as	990 394 601
Varme og Kuldeservice Jan Ødemark	876 952 912
Vessel Craft SP Zoo (nuf)	991 773 118
Vestfold Industrigulv ltd (nuf)	989 844 407
Vestlandshus Oslo as	988 439 258
Vi Kan Bygg og Vedlikehold as	982 370 167
VVS Senteret Norge Oslo as	964 927 529
Zuch-Pol Robert Tomasz Zuchwicz (nuf)	888 768 122
Østlandske Sandblåsing as	890 311 512
Østlendingen Snikkeri Viggo Liberg	863 285 712
Øystein Flåten	980 320 405

Et uvirkelig besøk på feriehjemmet på Fagerstrand

Onsdag morgen, den 19.11.08, kjørte tankeren Crete Cement rett på øya Aspond. Den kom seg imidlertid løs og seilte ei lita stund videre før mannskapet oppdaget at det var slått hull i skroget og båten tok inn vann. Båten satte da kursen mot Grisebukta på motsatt side av fjorden og seilte på land rett utenfor feriehjemmet vårt på Fagerstrand, hvor den nå ligger. I maskinrommet til havaristen Crete Cement ligger 117 tonn bunkersolje, 20 tonn diesel og 10 tonn smøreolje. I tillegg ligger 5 400 tonn sement i skipets lasterom. Det var ganske stor aktivitet i og rundt feriehjemmet vårt når vi var på befaring, men heldigvis var det kun mindre mengder olje å ta opp innenfor oljelensesystemet, men det som fantes var ikke hyggelig å se på. Men slik det ser ut nå er det heldigvis mye som tyder på at den store katastrofen blir avverget. Men båten blir nok liggende utenfor feriehjemmet neste sommer.

❑ Odd Magnar Solbakken

«Pecet» på vei til retten?

«Pecet» er sannsynligvis et polsk postkassefirma fra Szczecin. Via den norske representanten ble polske bygningsarbeidere innleid til det norske firma Norprodukter Miljø as, som sto for rivearbeidene på NCCs byggeplass Kvadraturen i Oslo sentrum. Her er historien (i kortversjon):

På høstparten i fjor ble foreningen kontaktet av polakker som jobbet på byggeplassen. De kunne fortelle om røffe forhold som manglende betaling, utskjelling fra arbeidsgiver, muntlige oppsigelser og hjemsending.

Foreningen tok kontakt med klubbleder i NCC samt ledelsen, for å orientere om situasjonen. Vårt krav var at «Pecet» måtte ut, og de resterende ansatte overføres til Norprodukter Miljø as. Kravet ble avvist. Etter flere møterunder ble det til slutt klart at «Pecet» ikke kunne betale timelønn på 115 kroner, som forskriften for allmenngjøring av tariffavtalen krever. Saken endte med at vårt krav ble innfridd.

Der kunne historien om en «fagforeningsseier» sluttet. Ikke helt.

Like før endelig avslutning skjerpet kampen seg mellom «Pecets» norske representant og de ansatte. Den meste alvorlige episoden oppsto da to av våre medlemmer nektet å underskrive en falsk ansettelseskontrakt. Denne gikk ut på at lønna på papiret skulle være 115 kroner, men at de i virkeligheten skulle nøye seg med en femtilapp i timen.

Som takk for ærligheten ble de to oppsøkt av arbeidsgiver kort tid etter. Dette skjedde sent på kvelden. Her ble de gitt «sluttoppgjør», kombinert med å bli hjemsendt på flekken. Klokka 04.00 samme natt ble de hentet med bil og kjørt rett til Sør-Sverige. Satt på ferja til Polen, for deretter å bli kjørt rett hjem til Poznan. Deportering.

Rundt et femtitalls polske bygningsarbeidere har vært innom byggeplassen til NCC.

Ni av disse har meldt seg inn i Oslo Bygningsarbeiderforening. Felles for alle er at firma «Pecet» aldri har betalt for overtid og aldri har betalt feriepenger. Lønna har vært flat på rundt 50 kroner timen, også etter 1. september der lønna minst må være 115 kroner.

Bortsett fra ett medlem, ble ingen ansatt i Norprodukter Miljø as, da de allerede hadde sluttet før polakkene ble overført til dette firma. De som står igjen som vinnerne foreløpig, er de som ikke ville ha noen kontakt med foreningen.

Det er brukt mye tid på å dokumentere medlemmenes krav. Norprodukter Miljø as ville av forretningshensyn ikke hjelpe oss. Heldigvis hadde de ansatte timelister. Et totalkrav på rundt 320.000 kroner, som også inkluderer to ukers betaling for oppsigelsestid, er sendt rekommandert til «Pecets» norsk representant.

Sannsynligvis har Norprodukter Miljø as visst om hva som har foregått. NCC har muligens luktet at noe var galt. De tok uansett et tak og ryddet opp.

Saken er videresendt til Fellesforbundet/LO for videre løp. Retten blir nok neste instans.

❑ Roy

Mange slags firmaer, med mange slags formål

Det dukker stadig opp nye firmaer med mange og spenstige formål. Her om dagen ble firmaet TC Partner as registrert i Brønnøysund. Firmaet holder til i Lier og innehaverne har ikke akkurat snevre interesser. Formålet med firmaet er ikke mindre enn: «*Import og salg av frosset sæd for oppdrett av hest, regnskapsføring og økonomisk rådgivning, utleie av arbeidskraft, samt dertil naturlig tilhørende virksomhet*» . Bygningsarbeideren kunne vært interessert i å få vite hva «samt dertil naturlig tilhørende virksomheter» er for noe!

❑ Odd Magnar

Storsatsing på akkord i Skanska

Når vi er ferdig har godt over 1000 personer deltatt på allmøtene. Så massiv opplæring i lønnssystemet har som sagt aldri vært kjørt før, sier Kjell. – Som støtte har vi i tillegg fått laget en folder om lønnssystemene og dessuten har vi laget to profesjonelle videoer.

– Jeg har aldri sett noe firma som har satsa så mye ressurser på et prosjekt som dette noensinne, sier Kjell Røttereng om Skanskas nye «Prosjekt akkord» . Kjell burde vite hva han snakker om, for han har som mange av våre lesere kjenner til vært engasjert i saker tilknytta akkordtariffen i en mannsalder. Han ble pensjonert fra jobben som forbundssekretær i Fellesforbundet i 2006, men fant nok pensjonisttilværelsen litt kjedelig, for nå har han et 50% engasjement som prosjektleder for dette prosjektet i Skanska. Bygningsarbeideren inviterte Kjell og Kåre Thorkildsen, som er hovedtillitsvalgt i Oslo, til en liten prat om prosjektet.

-Skanska har innsett at de har behov for større produktivitet og konkurransekraft, fortsetter Kjell. –Forsøk på andre lønnssystemer har vist seg å ikke føre fram og dermed havna man på akkordtariffen. Dette lønnssystemet, som har 60 års lange tradisjoner, viser seg å være effektivt, ikke minst i det at det engasjerer hele byggeplassen i produksjonsprosessen.-Både de tillitsvalgte og toppledelsen har vist stor interesse og entusiasme for tiltaket, sier Kåre, -men størst motstand har vi fått fra formanns- og anleggsledersida. De kjenner ofte ikke godt nok til systemet og derfor vil de ikke forholde seg til det og heller ikke lære det.

– Men tariffen har da vært brukt i Skanska?

– Det første vi gjorde var å kartlegge hele Skanska. Der fant vi store forskjeller i bruken. Noen områder brukte tariffen i stor grad, andre ikke i det hele tatt. Betongtariffen har vært mye brukt, men tømrertariffen var ikke tilpassa Skanskas produksjon. På tømrersida bruker vi derfor den såkalte «Skanska-tariffen» , som er en videreutvikling av Entreprenørtariffen, som §2.6-3-system. Prosjekt Akkord gjelder jo både tømrer- og betongsida. Målsettinga vår er ganske høy: Vi satser på et akkordvolum på 80%, det vil si at 80% av alt arbeid skal utføres som akkord. Prosjekt Akkord skal vare til 1. mai 2009.

– Hvordan gjennomfører dere prosjektet?

– For det første har vi som sagt kartlagt bedriften. Deretter har vi satt i gang en skoleringsserie som skal gjennomføres i alle lokalkontorene. Der har vi for det første et allmøte hvor vi redegjør for prosjektet og hvor alle skal delta. Deretter har vi et kurs i overenskomsten – eller «spillereglene» som vi kaller det – hvor målgruppa er lagbaser og tillitsvalgte samt funksjonærene. Dessuten kjører vi et dagskurs på henholdsvis betong- og Skanskatariffen. Til dette har vi fått sentrale, faste forelesere. Denne møteserien avholdes stort sett i løpet av en uke, og til nå har godt over halvparten av distriktskontorene gjennomført den. Når vi er ferdig har godt over 1000 personer deltatt på allmøtene. Så massiv opplæring i lønnssystemet har som sagt aldri vært kjørt før, sier Kjell. – Som støtte har vi i tillegg fått laget en folder om lønnssystemene og dessuten har vi laget to profesjonelle videoer.

– Det er satt ned et sentralt utvalg som en prosjektgruppe, fortsetter Kjell. –Her deltar konserntillitsvalgt og to lagbaser samt to fagansvarlige i tillegg til et par sentrale folk i bedriften. Dessuten har vi to referansegrupper, nemlig hovedtillitsmannsutvalget og de fagansvarlige ved lokalavdelingene. Her vil jeg også skyte inn at vi har fått fin støtte fra Fellesforbundet og de tillitsvalgte. Dessuten har vi et nært og godt og konstruktivt samarbeide med målekontorene, som vi ser på som en stor ressurs.

– Utfordringen er å få alle med på dette, sier Kåre. –Oslo må jo være lokomotivet i et slikt tiltak. Gutta her er jo innstilt på det. Her i byen har vi jo brukt Skanska-tariffen lenge, og på betongen har vi jo lange tradisjoner på å jobbe etter tariffen, men utfordringa er å få motstanderne med seg. De har jo vist tidligere at det ikke har vært så stor interesse for egenproduksjon.

– Å få opp egenproduksjonen er jo kjerna i hele initiativet, tilføyer Kjell. –For Skanska er jo dette i bunn og grunn rein business. Firmaet vil tjene penger, og da må vi bli bedre på egenproduksjon. For så vidt er jo «Prosjekt Akkord» bare en del av dette.

– Det som vi har masa om i mange år og som kanskje kommer som en følge av dette er jo at vi håndverkere må komme med tidlig i planleggingsfasen, sier Kåre.

– Det er en annen ting vi jobber med, sier Kjell. –Det er viktig at den som utfører arbeidet – det vil si lagbasen - er med på planlegginga. Derfor jobber vi blant annet med å utarbeide en sjekkliste omtrent som flygerne har før take off. Meningen er da at man skal krysse av for at vi har gjennomført de tiltaka som må være på plass for at vi skal få en god drift. Dessuten vil vi utarbeide en mal for en standard akkordseddel hvor fokus skal ligge på produksjonen. Det er veldig viktig å involvere

Kåre Thorkildsen og Kjell Røttereng har nøkkelroller i «Prosjekt Akkord»

lagbasen, og for å få til dette har vi også utvikla en møtestruktur som vi tror vil fungere.'

– Kan du si noe mer om det?

– Vi legger opp til en fast møtestruktur som skal gjennomføres på alle jobbene våre. Det innebærer faste basmøter hver mandag hvor vi legger 3-ukers planer. Hver gang skal man gjennomgå måloppnåelsen for siste uke, men altså med en horisont på tre uker. Dessuten skal vi ha lagsmøter hvor basen gjennomgår disse planene med laget. Dette kan godt avholdes ved kaffebordet. For det tredje skal det gjennomføres aktivitetsmøter hver gang en ny aktivitet settes i gang. Her deltar de som skal utføre aktiviteten. Alle disse tiltaka inngår i et konsept som vi kaller «Slik gjør vi det» og som vil ligge på vårt intranett.

–Hva har dere oppnådd så langt?

– Konsekvensen er jo en økt fokus på egenproduksjon og også å utvide egenproduksjonen. I Tromsø har man jo for eksempel begynt å støpe gulv igjen, etter at det har vært satt bort i mange år. (Se artikkel i forrige nr av Bygningsarbeideren) De tenker også på å begynne med systemhimlinger og slikt arbeid igjen. Dette er noe alle er fornøyd med og tjener penger på. I kjølvannet av dette blir jo lønnssystemet tatt mer i bruk. Men vi jobber hardt for at dette skal bli et varig tiltak og ikke bare en kampanje.

Dette er Kåre enig i: -Tillitsmannsapparatet er veldig opptatt av dette. Vi er sta og vil ikke gi oss selv om noen motarbeider oss. Dette skal gjennomføres!

❑ Petter Vellesen

Som et ledd i «Prosjekt Akkord» har Skanska laget denne fine folderen.

Sirkus i Tyrkia

Jevnaker-mannen Arnt Smeby var i sin tid norsk kontaktperson for det polske postkassefirmaet Pecet, som Bygningsarbeideren har skrevet om flere ganger. Stikkord i denne saken kan være underbetaling, falske ansettelseskontrakter og deportering. Det er muligens dette Dagens Næringsliv kaller «internasjonal erfaring fra bygge- og anleggsbransjen.» Smebys internasjonale engasjement er uansett tydeligvis ikke slutt. Gjennom sitt selskap H. C. Andersen, som om ikke annet gir eventyrassosiasjoner, har han sammen med den kjente Hadelandsadvokaten Håkon Schiong satset på å gjøre et kupp på et leilighetsprosjekt i Tyrkia.

Prosjektet ser ut til å ende med fullstendig havari, men det får være en annen sak. Underveis ser det ut til at de to nordmennene også har klart å legge seg ut med tyrkiske bygningsarbeidere. I følge Oppland Arbeiderblad skulle prosjektet være ferdig i slutten av september, men leilighetene var da visstnok bare halvferdige. Schiong og Smeby dro derfor til byggeplassen for å inspisere og herfra kan vi gi ordet til Schiong:

«–Jeg sa jeg skulle kikke på en penthouseleilighet da jeg gikk inn porten. Da kom det en tyrkisk arbeider mot meg med ei jernstang. Men du vet hvordan hadelendinger er. I stedet for å flykte, gikk jeg mot mannen. Da ble han redd, og plutselig sto det tyrkiske arbeidere bak hver eneste container og det løp 20–30 tyrkere mot meg med spader og jernstenger. Da var det bare å flykte.» Advokaten kastet seg inn i passasjersetet og utbygger Smeby tråkket gassen i bånn. «-En av arbeiderne fulgte etter oss i en bil. Vi kjørte så grusspruten sto. Jeg følte meg som en norsk utgave av James Bond,» sier Schiong til Oppland Arbeiderblad.

Til Dagens Næringsliv sier Schiong at saken har vært et helvetes sirkus. Vi vil ikke uttale oss om innholdet i akkurat denne saken, men vil gjerne bemerke at i et hvert sirkus er det en klovn. Det ser dessuten ut til at enkelte har en egen evne til å legge seg ut med bygningsarbeidere, hvor de enn er her i verden.

❑ Petter Vellesen

... det løp 20–30 tyrkere mot meg med spader og jernstenger ...

Krise i kapitalismen rammer de svakeste

20 millioner mennesker risikerer å miste jobben på grunn av krisa. For første gang kan det bli over 200 millioner registrerte arbeidsløse i verden. Spådommen kommer fra Juan Somavia som er generalsekretær i ILO – FNs internasjonale arbeidsorganisasjon.

Dermed blir det flere fattige. Antall mennesker som lever for rundt 1 dollar per dag antas økt med 40 millioner. Høyner en til en inntekt på 2 dollar dagen, vil antallet fattige øke med over 100 millioner.

ILO-sjefen understreker at allerede før finanskrisen dukka opp var det en krise med fattigdom og økte sosiale forskjeller, samt et økende antall midlertidige og illegale arbeidsplasser. Somavia understreker at dette skyldes globaliseringen (kapitalens internasjonalisering) som han mener er ubalansert, urettferdig og uholdbar.

Prognosene ble framsatt i slutten av oktober. Utsiktene er mest sannsynlig dystrere nå.

❑ Roy

Bevar fri rettshjelp

En del av dem setter vi derfor i kontakt med Fri Rettshjelp, som har hjulpet mange utenlandske arbeidere med å få ut lønn og feriepenger. Men det kan det nå raskt bli en slutt på:

Finanskrisa har allerede ført til en eksplosjon i antall henvendelser til fagforeningen fra utenlandske arbeidere. Likevel fanger vi bare opp en brøkdel av de som har kommet hit for å jobbe, og som blir sendt hjem igjen uten å få hva de har krav på. Mange av de som kommer, særlig de som akkurat har kommet, eller som bare er her i korte perioder på enkeltoppdrag, vet ikke en gang om at vi finnes. Og om de vet det, er det likevel ikke sikkert at vi kan hjelpe dem, fordi de allerede er på vei hjem igjen.

En del av dem setter vi derfor i kontakt med Fri Rettshjelp, som har hjulpet mange utenlandske arbeidere med å få ut lønn og feriepenger. Men det kan det nå raskt bli en slutt på: Byrådet i Oslo har i sitt budsjettforslag for neste år nemlig foreslått å legge ned kontoret fra 1. januar 2009. Begrunnelsen er at man kan gå til private advokater og få hjelp gjennom den statlige rettshjelpordningen. Det er ikke riktig. Der må man ofte betale en egenandel på 850 kroner, bare for å få åpnet en sak man sjelden kan være sikker på å vinne. Særlig grotesk er det å lese begrunnelsen fra Fremskrittspartiets konstituerte byråd for velferd og sosiale tjenester, Jøran Kallmyr, i Aftenpostens aftenutgave tidligere i høst. Der skrev han at utenlandske arbeidere har Arbeidstilsynet til å hjelpe seg dersom de blir sagt opp usaklig, og at "en kan få hjelp til svært mange juridiske spørsmål på alle NAV-kontorene og sosialkontorene." Kallmyr vet åpenbart ingenting om de forholdene han uttaler seg om. Verken NAV, Arbeidstilsynet eller sosialkontoret kan bistå folk med juridiske saker – om noe, så kan de juridiske sakene oppstå hos NAV, fordi utenlandske arbeidere ikke får det de har krav på av for eksempel trygderettigheter.

La oss håpe at vi ikke får politikere som Jøran Kallmyr i regjeringsposisjon neste år – politikere som skryter av å være som "folk flest," men som er like uvitende om den virkelige verden som enhver annen politiker er. For som kjent juger alle politikere – noen er bare flinkere enn andre til å juge om at de ikke juger. Uansett håper vi det politiske flertallet i Oslo tar til fornuften, og bevarer Fri Rettshjelp-ordningen.

❑ Jonas Bals

SISTE: I det Bygningsarbeideren går i trykken, har budsjettpartnerne KrF og Venstre lyktes i å få Høyre-FrP-byrådet til å trekke tilbake nedleggelsen av Fri Rettshjelp.

Langemyhr-ansatte får endelig sin rettmessige lønn?

Oslo Bygningsarbeiderforening har jobba kontinuerlig og på mange fronter i snart 9 måneder for å komme fram til en løsning, slik at rettmessig lønn skal havne i de hendene som faktisk har rett på disse pengene. Og nå ser det endelig ut til at det går mot en løsning. I et brev til Omsorgsbygg fra Byrådsavdeling for byutvikling, d. 27.11.08, ber byrådsavdelingen Omsorgsbygg "utbetale etterbetalingen til de polske arbeiderne innen rammen på ca 1,3 millioner kroner, etter hvert som Bygningsarbeiderforeningen oversender nødvendige personopplysninger og skattekort. Byggmester Harald Langemyhr as sin advokat bes varslet om dette".

Byråd for byutvikling Merete Agerbak-Jensen skriver i en orientering til finanskomiteen, d. 01.12.08, at byråden har varslet Omsorgsbygg Oslo KF om dette.

Så da må det være lov til en smule optimisme i disse førjulstider. Men vi er imidlertid dessverre klar over at det kan by på problemer å få de nødvendige personopplysninger og kontonummer fra våre folk.

Bygningsarbeideren kommer med en oppsummering av denne saken i neste nummer.

❑ Odd Magnar Solbakken

Underskriftene er overlevert

Som en del av kampanjen for Solidaransvar har vi i høst – som de fleste kjenner til – kjørt en underskriftsaksjon med støtte for dette kravet. Aksjonen ble avslutta i oktober. Det var da samla inn 6000 underskrifter fra norske, polske, latviske, litauiske og rumenske bygningsarbeidere. 4. november kunne en delegasjon fra Oslofjordkonferansen overrekke underskriftene til Stortingets Arbeids- og sosialkomite. Arbeidet der er nå i full gang og vi regner med at en høringsuttalelse er like rundt hjørnet.

På bildet ser vi fra venstre Roy Pedersen, Karin Andersen (SV), Per Rune Henriksen (Ap), Rune Holmen, Kjell Skjærvø og Rune Tønnesen.

Sterkere lut mot sosial dumping:

Regjeringa med ny handlingsplan

I statsbudsjettet for 2009 la regjeringa fram en ny handlingsplan mot sosial dumping. Dette er den andre handlingsplanen regjeringa legger fram. Planen tar tak i to helt sentrale oppgaver: en gjennomgang av allmenngjøringsloven og innføring av solidaransvar for lønn. Dessuten skal det iverksettes tiltak i renholdsbransjen, hotell- og restaurantnæringa og landbruket.

Effektivisering av allmenngjøringsordningen
Regjeringen vil utrede hvordan allmenngjøringsordningen kan forbedres slik at den kan bli et mest mulig effektivt virkemiddel også for nye bransjer. Regjeringen vil vurdere både kravet til dokumentasjon og om saksbehandlingsreglene for Tariffnemnda kan endres, slik at saksbehandlingen i nemnda kan bli enklere og gå raskere.

Det vises i denne sammenheng til at begjæringer om allmenngjøring av Verkstedsoverenskomsten i skips- og verftsindustrien og Landsoverenskomsten for elektrofagene i hele landet har tatt svært lang tid.

Allmenngjøring av tariffavtaler er et av de mest sentrale virkemidlene mot sosial dumping, særlig for å sikre lønns- og arbeidsvilkårene for utsendte arbeidstakere.

Ved opphør av overgangsordningene er det risiko for at flere bransjer i økende grad vil være utsatt for sosial dumping. Allmenngjøring vil da bli viktig også for individuelle arbeidstakere som ansettes i norske virksomheter, fordi det ikke lenger gjelder krav til lønn som følge av kravet om arbeids- og oppholdstillatelse.

Det kan reises spørsmål om dagens allmenngjøringsordning passer like godt for enkelte av disse bransjene, som for byggebransjen. Blant annet vil mindre ressurser og lav organisasjonsgrad f.eks. innenfor hotell- og restaurant- og renholdsbransjen, kunne gjøre det vanskelig å få fremmet en begjæring om allmenngjøring.

Mer utstrakt bruk av allmenngjøring vil medføre at andre nylig gjennomførte tiltak som er knyttet opp mot allmenngjøringsordningen, bl.a. innsynsrett og Arbeidstilsynets kompetanse til å føre tilsyn, vil få et bredere virkeområde.

Solidaransvar for oppdragsgivere etter allmenngjøringsloven
Regjeringen vil igangsette en utredning av en modell for solidaransvar etter allmenngjøringsloven. Et solidaransvar vil innebære at også oppdragsgiver får et ansvar for lønnsutbetalingen. I tillegg til å sikre faktisk lønnsutbetaling, er siktemålet for et solidaransvar å gi oppdragsgivere sterkere motivasjon til å velge seriøse underleverandører.

I utredningen vil vi se nærmere på ulike utenlandske ordninger for solidaransvar bl.a. i Tyskland og Nederland. Det må vurderes når et slikt ansvar eventuelt skal inntre (skal det f.eks. være et ansvar der oppdragsgiver og arbeidsgiver fullt ut hefter sammen slik at det er opp til arbeidstaker hvem han vil fremme krav overfor, eller skal arbeidstaker først kunne rette krav mot oppdragsgiver etter å ha foretatt inndrivelsesskritt mot arbeidsgiver), adgangen til å kreve regress fra arbeidsgiver, om det skal gjelde unntak fra solidaransvaret, situasjonen der arbeidsgiver er konkurs, herunder forholdet til lønnsgarantiordningen osv.

Handlingsplan 2 – mot sosial dumping

Planen omfatter følgende åtte tiltak:

- **Økte ressurser til Arbeidstilsynet**
  Regjeringen vil sikre tilsynsetaten økte ressurser til innsatsen mot sosial dumping. Det foreslås en styrking av Arbeidstilsynets budsjett med 10 mill. kroner.
- **Effektivisering av allmenngjøringsordningen**
  Regjeringen vil utrede hvordan allmenngjøringsordningen kan forbedres slik at den kan bli et mest mulig effektivt virkemiddel også for nye bransjer.
- **Solidaransvar for oppdragsgivere etter allmenngjøringsloven**
  Regjeringen vil igangsette utredning av en modell for solidaransvar etter allmenngjøringsloven. I tillegg til å sikre faktisk lønnsutbetaling, er siktemålet å gi oppdragsgivere sterkere motivasjon til å velge seriøse underleverandører.
- **ID-kort i renholdsbransjen**
  Regjeringen vil utrede hvilke krav som bør stilles for å gjøre ID-kort til et egnet virkemiddel mot sosial dumping i renholdsbransjen. Regjeringen vil også vurdere ID-kort i andre bransjer.
- **Regionale verneombud i hotell- og restaurantbransjen**
  Regjeringen vil, i lys av erfaringene fra dagens ordning i bygge- og anleggsbransjen, innføre regionale verneombud i hotell- og restaurantbransjen.
- **Rett til yrkesskadeforsikring**
  Regjeringen vil iverksette tiltak for å bedre informasjonen om regelverket om yrkesskadeforsikring, slik at arbeidsgiverne blir kjent med sine forpliktelser og arbeidstakerne får kjennskap til hvilke rettigheter de har hvis ulykker inntreffer.
- **Informasjon og veiledning**
  Regjeringen vil sikre at Arbeidstilsynet prioriterer sitt ansvar og sine oppgaver med å informere og veilede arbeidstakere og virksomheter om rettigheter og plikter i norsk arbeidsliv.
- **Tiltak mot sosial dumping i landbruket**
  Regjeringen vil, gjennom kontakt med landbrukets organisasjoner, bidra til satsing på informasjon til foretak i landbruket som bruker utenlandsk arbeidskraft. Arbeidstilsynets tilsyn rettet mot sosial dumping i landbrukssektoren vil intensiveres.

Armeringssentralen – en korrigering

I forrige nummer av avisa hadde jeg en artikkel om Armeringssentralen som vi etter møte med firma er enig om å korrigere. Generelt må sies at leiefirma Armeringssentralen ikke er annerledes enn andre leiefirma og driver lovlig virksomhet. Det var feil av meg å skrive at selskapet er useriøst, jeg har ingen holdepunkter for dette.

Det var feil av meg å hevde i den forbindelse at personen Hallvard Austlid formidlet useriøse firma. Advokatfirma Varjag AS, der høyesterettsadvokat Hallvard Austlid er styremedlem, etablerer og selger ferdigstiftede selskap. Dette er en lovlig juridisk virksomhet, som flere advokatfirmaer tilbyr. Flere av disse selskapene går konkurs på samme måte som andre AS, men dette skyldes ikke den opprinnelige eier.

Det var feil å insinuere at Armeringssentralen var registrert i Finmark for å slippe unna arbeidsgiveravgift. Firma opplyser at fra 2004 er det innberettet 14,1% arbeidsgiveravgift for samtlige ansatte.

Så har jeg skrevet at tvister i firma løses, men på en noe spesiell måte.

Også foreningen har akseptert løsningene. Med "spesiell måte" mente jeg således ikke noe kritikkverdig.

Videre står det at ansatte i 2005 ble skremt til ikke å ha mer kontakt med foreningen. Noen ganger kan påstander fremsettes "i kampens hete" som ikke burde vært satt på trykk. Dette er et eksempel. Slik er uansett ikke situasjonen i dag.

Foreningen er tilfreds med at firma nå sier seg villig til å inngå trekkavtale for våre medlemmer. Når det er på plass vil foreningen kunne bidra til ryddige arbeidstider i tråd med Arbeidsmiljøloven. Det er ikke spesielt for dette firma at arbeidstidsbestemmelsene tøyes. Firma har opplyst at det i hovedsak er de ansatte som ønsker å jobbe utover normal arbeidstid, og at firma ønsker at dette ikke skal skje. Dette er en vanlig utfordring for den type virksomhet som Armeringssentralen driver.

Med disse korrigeringene mener foreningen alvor med at vi i framtida tilstreber et ryddig og normalt forhold til Armeringssentralen.

❑ Roy

Svenske bygningsarbeidere i kamp for kollektivavtalene

Johan Lindholm er leder i Byggettan, bygningsarbeiderforeninga i Stockholm. Det siste året har det blåst kraftig rundt de svenske bygningsarbeiderne, etter at EF-domstolen i desember i fjor slo beina vekk under den svenske fagbevegelsen med den såkalte Laval-dommen. I midten av oktober møtte vi Johan på en konferanse i regi av LO i Oslo, og benyttet anledningen til å spørre han litt om ståa i Sverige.

HVORDAN VIL DU BESKRIVE SITUASJONEN I SVERIGE?

«Vi er for tiden en splittet bevegelse i Sverige. Etter EF-domstolens avgjørelse for et knapt år siden, har den svenske arbeiderbevegelsen diskutert hva vi kan gjøre for å redde den svenske modellen. Og det har vært vanskelig å komme til en enighet om hva som er klokt å gjøre. På LO-kongressen fikk vi fra Byggettan flertallet med på at LO skal jobbe for å endre EUs utstasjoneringsdirektiv, slik at det igjen kan bli det minimumsdirektivet det var ment å være. Vi fikk også flertall for vårt krav om en garanti for at svenske avtaler skal respekteres i Sverige. Vi skulle imidlertid gjerne sett at en slik garanti forelå før den svenske riksdagen ratifiserte Lisboa-traktaten. Med den som gissel, kunne vi stilt makt bak kravet om at kollektivavtalene skulle forsvares. Men dette nekter Socialdemokraternas riksdagsgruppe å gå med på, riktignok etter at ledelsen har latt partipisken smelle i korridorene. Slik har de tatt LO-kongressen ved nesen, selv om LO-ledelsen merkelig nok påstår at partiet «har gjort hva de har kunnet» med saken.

HVILKE KONSEKVENSER TROR DU DETTE KAN FÅ?

Konsekvensene kan bli alvorlige. Slik jeg ser det risikerer vi nå å få en nedadgående utvikling i EU, fremfor en oppadgående. Det vil igjen kunne bane vei for det vi i Sverige kaller en dansk-norsk utvikling, med økt oppslutning om fremmedfiendtlige partier. Både Sverigedemokraterna og Junilisten værer morgenluft før EU-parlamentsvalget i 2009, og vi har vanskelig for å overtale medlemmene våre til å stemme rødt når vi ser utviklingen. 4 av 5 LO-medlemmer ønsker en utsettelse av ratifiseringen, men de blir overkjørt. Dette til tross for at vi har råd til å vente: Irland har jo uansett sagt nei, og dette er ikke noe som haster. Vi har tid til å få de garantiene vi har krevd.»

Det er blitt sagt at svensk fagbevegelse må følge to spor i tida som kommer: Ett på det europeiske plan, og ett i Sverige. På det europeiske plan er det svenske ønsket om å åpne utstasjoneringsdirektivet blitt kritisert, fordi det raskt kan føre til forverringer av direktivet, fremfor forbedringer. Argumentet er det borgerlige flertallet vi har i EU i dag. Hva mener dere om dette?

«Vi tror ikke direktivet kan bli verre enn det allerede er. Vi sliter også med å få det implementert på en skikkelig måte i svensk lovgivning, ettersom vi selv har en borgerlig regjering som det er umulig å forholde seg til.»

Johan Lindholm april 08, Hedersord

I Norge, Finland og på Island har fagbevegelsen hatt positive erfaringer med å allmenngjøre deler av tariffavtalene, men det er en diskusjon som hittil er blitt avvist i Sverige og Danmark. Har denne diskusjonen blusset opp i kjølvannet av EF-domstolens dommer?

«Vi ønsker absolutt ikke allmenngjøring i Sverige, vi liker det systemet vi har. Det er ikke der diskusjonen skal stå. Kampen står om den svenske arbeidsretten slik den er, og der mener jeg at den svenske arbeiderbevegelsen burde ta samme sjanse som Irland, og forsikre seg om at vi får en traktat som respekterer denne. De godt besøkte møtene som handlet om EF-domstolen på det europeiske sosiale forumet i Malmø i september, tar jeg som bevis på at dette oppfattes som et europeisk spørsmål, ikke bare et svensk. Og det er i den forbindelse viktig å understreke at vi ikke ønsker at dette skal bli en polarisert debatt for eller mot EU, men en debatt om hva slags EU vi vil ha.»

❑ Jonas Bals

Delta i LO-debatt

LO startet i september sin store medlemsdebatt, «For et bedre arbeidsliv» . Dette er en kampanje hvor medlemmene blir invitert med på råd om hva som er et godt arbeidsliv og hvordan vi skal få det til. Meningen er å utfordre de politiske partiene på hvilken politikk de har på små og store saker og hvilke svar de har på viktige utfordringer. Denne debatten skal pågå ut april 2009, slik at flest mulig synspunkter kommer fram før LO-kongressen i mai. Resultatet av debatten vil være med på å danne grunnlag for valgkampen før stortingsvalget. «Den debatten vi nå skal gjennomføre i LO, er Norges største politiske dugnad. Resultatet vil bli en oppskrift for et bedre arbeidsliv. De partiene som vil gjennomføre en slik politikk, vil også vinne valget i 2009,» sier LO-leder Roar Flåthen.

Det er lagt opp til en bred og åpen debatt med flere temaer. Vi i Oslo Bygningsarbeiderforening er glad for at temaet «sosial dumping» er gitt en stor plass i debatten, sammen med andre emner som «arbeid til alle» , «lønn og tariff» og «arbeidsmiljø» for å nevne noen som vi vet har stor interesse hos våre medlemmer. Vi tror også at debattinnleggene vil bli tatt på alvor. Ved forrige valg vant flere av våre kampsaker fram etter at våre medlemmer hadde sagt sitt.

Debatten foregår på flere måter. Man kan delta på internett, pr faks, post, e-post eller på SMS. Det vil også bli gjennomført arbeidsplassbesøk og utadvendte aktiviteter. Internettadressen er: debatt.lo.no. Faksnummeret er 23062001. Man kan sende en e-post til debatt@lo.no eller kanskje aller enklest på SMS ved å sende «lo» <din melding> til 2030. LO har også utgitt egne foldere med debattskjema som kan sendes portofritt. Disse kan fås ved henvendelse til foreningen.

ET GODT ARBEIDSLIV
debatt.lo.no

Vi oppfordrer alle våre medlemmer til å delta. Det behøver ikke være lange innlegg. Kanskje bare en melding om «faste ansettelser» eller «innfør solidaransvar» eller hva som måtte ligge dere på hjertet. Ordet er fritt!

Grensearbeidere og dagpenger

Vi får i disse tider ofte spørsmål – særlig fra svenske medlemmer – om hvordan det forholder seg med dagpenger i tilfelle permittering eller oppsigelse.

En grensearbeider er en person som bor i ett land og arbeider i et annet og som reiser hjem til bosettingslandet minst en gang i uka. Du regnes også som grensearbeider selv om du har lenger arbeidsperiode enn en uke, dersom du reiser hjem i friperioden (f. eks. ved 12/9-ordninger eller liknende).

Hvis du blir **permittert** og er grensearbeider skal du søke om dagpenger fra Norge, selv om du reiser hjem til bosettingslandet. Det samme gjelder dersom du blir **delvis arbeidsløs** i ditt norske arbeidsforhold. Du kan i så fall reise hjem og ta kontakt med NAV pr telefon. Det riktige NAV-kontoret vil som regel være det som er nærmest hovedkontoret til arbeidsgiver.

Hvis du blir **helt arbeidsledig**, f. eks. **oppsagt** på grunn av arbeidsmangel blir du overført til bostedslandets system og skal altså søke om dagpenger der. Du må da ha en såkalt E301-attest som skal leveres A-kassen i hjemlandet. Denne utstedes av NAV EØS Forvaltning.

Dersom din norske arbeidsgiver går **konkurs** kan du som grensearbeider også motta forskutterte dagpenger i påvente av utbetaling fra Lønnsgarantifondet. Du trenger da ikke E301.

I begge tilfeller er det viktig at du tar kontakt med arbeidskontoret der du oppholder deg første ledige dag og fremmer søknad om dagpenger.

Generelt gjelder det at for å få rett til ordinære dagpenger ved helt arbeidsløshet/oppsigelse i Norge så må du oppholde deg her, ha arbeidet 8 ukers heltid innen en 12-ukersperiode og ha en inntekt som overstiger 1,5 ganger grunnbeløpet i folketrygden (altså en inntekt på 105 384,– kr) siste kalenderår.

Permittert?
delvis arbeidsløs?
arbeidsledig?
oppsagt?

Skanska kutter 800 årsverk i Norge

Skanska tilpasser seg markedssituasjonen og kutter 3400 årsverk i Norden, hvorav 800 i Norge. Gjennom de siste månedene har det vært et fallende entreprenørmarked i Norge. Spesielt boligmarkedet er hardt rammet, men også markedet for næringsbygg har blitt svekket den siste tiden som følge av finanskrisen. Dette har ført til redusert ordrereserve og stor usikkerhet med hensyn til hva som vil skje i 2009, skriver Skanska i en pressemelding.

(Kilde: Byggeindustrien, 25.11.08)

Sosial boligbygging på ny?

I historiens lys

Harald Berntsen er historiker. Han har skrevet en rekke bøker, bl. a. Norsk Bygningsindustriarbeiderforbunds historie. I 2007 har han utgitt en biografi om tidligere statsminister Per Borten, samt «Tilbake til start?», en pamflett om arbeiderbevegelsens historie de siste hundre åra. Harald er i tillegg en ivrig debattant.

Bygging av høyblokker på Bøler i 1955. Østensjø lokalhistoriske bilder, fotograf Jens A. Selmer.

Mange – ikke minst på den såkalte venstresida – går nå inn for å gjenreise den sosiale boligbygginga som et middel i kampen for å motvirke den nye kapitalistiske verdenskrisa. Men litt for mange av de samme svever i den villfarelse at sosial boligbygging er identisk med moderne veldedighet.

I Norge er sosial boligbygging knytta til det enstemmige stortingsvedtaket i 1946 om å opprette statens Husbank. Husbanken skulle tilføre boligbygginga tilstrekkelig kapital til å skaffe alle en anstendig privat eller kooperativ bolig, med krav til egenkapital og på rente- og avdragsvilkår alle kunne klare.

For samtidig å redusere knappheten på ofte privat eide tomtearealer, vedtok stortingsflertallet en ly lov om økt adgang til offentlig ekspropriasjon og regulering av grunnarealer. Denne loven greip inn i den private eiendomsretten på en slik måte at et mindretall fra Høyre og Bondepartiet stemte imot.

Men den sterke arbeiderbevegelsen etter krigen fikk i hvert fall med seg de borgerlige på at en statens Husbank var nødvendig for å skaffe alle en anstendig bolig, og på at banken – ved å sørge for jevnt høy boligbygging over hele landet – skulle bidra til å jevne ut konjunkturene og opprettholde full sysselsetting, samt styrke reguleringa av det private bank- og kredittvesenet.

I 1948 takka Arbeiderparti-regjeringa imidlertid ja til Marshall-hjelpa og godtok dermed det avgjørende vilkåret USA satte for å få hjelp: Å gå med på innlemming av landets gjenreiste økonomi i den internasjonale kapitalistiske markedsøkonomien. Etter en rekordhøy sosial boligbygging i første halvpart av 1950-tallet oppnevnte regjeringa i 1955 den såkalte Statsbankkomiteen. Komiteen var dominert av borgerlig økonomer og representanter for private finansinstitusjoner, og fikk gjennomslag for flere innstramminger i Husbankens lånevilkår: Renteheving i takt med hevinga av Norges Banks styringsrente og utvida adgang for banken til å skjerpe avdrags- og rentevilkår.

På lengre sikt trua innstramminga i Husbankens lånevilkår og den stigende rolla som det private kredittvesenet fikk i boligfinansieringa, med å undergrave Husbanken og den sosiale boligbygginga. Særlig vendinga bort fra generelle subsidier i form av lav rente over mot selektive støttetiltak for spesielt trengende grupper pekte tilbake mot det gamle forsorgssystemet. Samtidig avspeilte det på ny økende ulikheter i befolkningen. Også innen den Husbankfinansierte boligmassen blei det økende ulikhet – mellom nyetablerte småbarnsfamilier og eldre låntakere uten forsørgeransvar lenger. I stedet for å gå løs på de allmenne røttene til stigende bokostnader, prøvde Bratteli-regjeringa i 1972 å jevne ut ulikhetene med å ta fra de eldre og gi til nyere eiere av Husbankfinansierte kooperative boliger. Sjøleierne – både de Husbank- og de privatbankfinansierte – mottok derimot en stadig økende generell subsidiering gjennom det ubegrensa rentefradraget på skatten, ei indirekte subsidiering som mer og mer tok over for den direkte subsidieringa.

Prinsippet om å ta fra de "rike" og gi til de "fattige" forutsatte også innføring av en ny lånetype som var fritatt for bindingstid og uten en fast rente- og avdragsplan. Dette var siste trinn i nedtrappinga av en kontraktsmessig fastlåst lånepolitikk, ei nedtrapping som Statsbankkomiteen hadde starta i 1955. Utjevningstiltaka kunne muligens ha virka bedre hvis de var blitt supplert med streng regulering av boligformidlinga og endring av boligskattlegginga. I stedet førte sviktende bevilgninger fra Stortinget til at fra 1970 til 1980 økte egenkapitalkravet fra 22 til 35 prosent og boutgiftenes del av gjennomsnittlig industriarbeiderinntekt fra 21 prosent i 1972 til 31 prosent i 1980.

Utjamningstiltaka blei i stedet supplert med skjerpa regulering av overdragelse av borettslagsleiligheter. Dette var i og for seg sosialt og godt ment. Men det skjerpa ulikhetene mellom kooperative boligeiere og sjøleiere, og blei dermed til en boomerang som trua med å oppløse hele boligsamvirket innafra.

Utjamningstiltaka fra tidlig på 1970-tallet var kort sagt avhengig av å bli utvida til hele boligmarkedet og av ei sterkere styring av hele økonomien. Men i 1977 ga Arbeiderparti-regjeringa tvert om avkall på motkonjunkturpolitikken som regjeringa hadde ført for å holde den internasjonale arbeidsløsheten og økonomiske krisa på avstand fra Norge, og gikk mer og mer over til den internasjonale innstramminga og markedets liberalistiske styring av seg sjøl.

Det viktigste første innstrammingstiltaket var å la privatbankenes renter stige fritt opp til det internasjonale nivået i 1977. Rentefrislippet blei året etter følgt opp med binding av den viktigste hemskoen på markedskreftenes frie utfoldelse, fagbevegelsen – med tvungen lønnsnemnd ved tariffoppgjøret i 1978 og 16 måneders lønnsstopp fra og med september samme år. Samtidig begynte Nordli-regjeringa, og i 1981 Harlem Brundtlands første regjering, å begrense Husbankens utlånsrammer og øke bankens rente, slik at flere boligbyggere gikk over til private långivere.

I 1978 blei også Boutgiftsutvalget satt ned. I innstillinga fra 1981 delte utvalget seg i et flertall på sju og et mindretall på seks. Flertallet besto av én tidligere statssekretær fra Arbeiderpartiet, Høyre-folk, økonomer og finansfolk. De gikk inn for ytterligere svekkelse av Husbanken og innføring av nye selektive tiltak. Mindre-

tallet, som var dominert av representanter for boligsamvirket og arbeiderbevegelsen, motsatte seg innstrammingene. Men det var flertallssynet som lå til grunn for den boligmeldinga som Harlem Brundtlands regjering rakk å legge fram før Høyre og Willoch tok over etter valget i 1981. Willoch kunne bare bygge videre på Brundtlands melding. På basis av de ulikhetene som hadde utvikla seg under Arbeiderpartiet, kunne han supplere innstrammingene i meldinga med ei deregulering av boligmarkedet som representerte et gigantisk politisk oppkjøp av dem som var så heldige å eie en bolig, på bekostning av de mange boligsøkende.

Det uttalte formålet til Willoch var å få fart i boligomsetninga til reelle markedspriser. På grunn av eksisterende kredittrestriksjoner og mangel på boliger førte dereguleringa først til sterk prisstigning og et økende tall usolte leiligheter. Men da regjeringa, med støtte fra Arbeiderpartiet, i 1984 fjerna restriksjonene på bankenes utlån, eksploderte også boligomsetninga til ytterligere stigende priser. Det var oljeinntektene som lå til grunn for en enorm kredittekspansjon, også til spekulasjon på børsen og i næringslivet. Da oljeprisene begynte å synke i 1986, forsøkte Willoch seg på en forsiktig innstramming, men blei styrta av en allianse av Carl I. Hagen og Harlem Brundtland. Deretter iverksatte en ny Harlem Brundtland-regjering en økonomisk hestekur som Willoch bare kunne ha drømt om å prøve seg på. Renta blei skrudd opp til rekordhøyder, og resultatet blei som tilsikta: En permanent massearbeidsløshet som etter noen år nærma seg 200 000 – kombinert med gjelds- og bankkrise.

Også renta på boliglån blei liggende høyt. Den samla boligbygginga blei drastisk redusert til et bånnivå på 14 000 nye boliger i 1993. Også etter at sammenbruddet i EFs fastkurssamarbeid, som førte til fallende renter internasjonalt og bedre tider for norsk eksportretta økonomi, blei Husbankrenta holdt oppe slik at et økende tall kunder flytta over til privatbankene.

Husbankens virksomhet blei samtidig mer og mer selektiv. Den retta seg mer og mer mot spesielt trengende grupper, mens vanlige lånekunder blei henvist til et privat kredittvesen som på ny tørsta etter å skaffe seg sikkerhet i boligeiendom. Husbanken utvikla seg mot å bli et sosialkontor. I kontrollorganet ESA til EØS i Brüssel prøvde Bankforeninga til slutt å få gjennomslag for at det var mer i pakt med EFs frie markedsøkonomi at statens selektive boligsubsidier skulle kanaliseres gjennom de private bankene enn gjennom en statsbank. I tråd med rådende ideologi skulle ville de altså også at "sosialkontoret" skulle privatiseres. (Noe de tross alt ennå ikke fikk gjennomslag for.)

Hvis den sosiale boligbygginga for alvor skal gjenreises og fungere som en krisenedkjempende politikk, må den med andre ord ikke bestå i videre utbygging av selektive tiltak, men bli et ledd i en omfattende statlig satsing på at Husbanken og andre statsbanker på ny får ei dominerende rolle i boligfinansieringa og dermed i ei fornya planmessig regulering av økonomien.

Det som foreløpig skjer, er det motsatte: At ei rød-grønn regjering bukker og skraper for de nye og tilsynelatende sjølstendige og overmektige herrene som "markedet" og "renta" er blitt – som følge av de samme politikernes vedtak om å abdisere for de samme "herrene" gjennom ca. 30 år!

... fra 1970 til 1980 økte egenkapitalkravet fra 22 til 35 prosent og boutgiftenes del av gjennomsnittlig industriarbeiderinntekt fra 21 prosent i 1972 til 31 prosent i 1980.

Der fagbevegelsen er en undergrunnsbevegelse

Colombianske bygningsarbeidere lever ikke bare med elendige lønns- og arbeidsforhold – de lever også med dødstrusler, tortur og drap dersom de forsøker å organisere seg. Luis Fernando Cardona, som er leder av bygningsarbeiderforbundet Sindicons, er en blant mange fagforeningsfolk som har blitt utsatt for attentatforsøk fra de paramilitære gruppene i landet. De består av frivillige, høyreekstreme soldater med fortid fra de regulære militære styrkene. Offisielt har de ikke noen forbindelse til regjeringen, men en rekke rapporter og rettssaker har dokumentert at forbindelsene er der.

Luis Fernando har mistet mange kollegaer og venner fra fagbevegelsen opp gjennom årene. Den lange listen over mord, henrettelser og tortur mot fagorganiserte omfatter blant annet hele styret i to lokale fagforeninger, som ble fjernet ved hjelp av likvideringer. I 2007 ble 39 fagforeningsledere drept i Colombia. Året før var tallet over 70. Luis Fernando kommenterer tallene slik: «En kamerat av meg sa at når det ikke ble drept flere enn 39 i fjor, så er det fordi vi ikke er så mange igjen.»

Dette har selvsagt ført til at få tør å organisere seg. Sindicons organiserer under 20 000 av omkring en million bygningsarbeidere, og dette får konsekvenser for hvordan bransjen fungerer. For den direkte volden er bare ett av problemene de colombianske bygningsarbeiderne sliter med:

- Gjennomsnittsalderen for en bygningsarbeider er 53 år.
- 60 prosent har bare fem års skolegang.
- 70 prosent har ingen form for sosial- eller sykeforsikring.
- Faste ansettelser er uhyre sjeldne, prosjektansettelser er normen.
- Kontraktørvesenet er utbredt.
- Arbeidsdagen er 10 timer.
- Gjennomsnittslønna er ca. 250 dollar måneden.

Den overhengende trusselen om vold gjør det umulig å oppsøke byggeplasser og organisere folk der. I stedet fokuserer de faglige aktivistene fra Sindicons på propagandaarbeid i arbeiderklassebydelene, der de henger opp plakater, deler ut løpesedler og arrangerer møter. «Man kan si at fagbevegelsen de facto har utvikla seg til en undergrunnsbevegelse,» sier Luis Fernando. De få menneskene som dukker opp til møtene, blir forsøkt knyttet til fagbevegelsen på andre vis enn gjennom åpent medlemskap, og mye av virksomheten går ut på skolerings- og opplysningsarbeid. «Mye av regjeringens anti-faglige arbeid går ut på å mistenkeliggjøre og rakke ned på fagbevegelsen. Hvis et firma går konkurs, er det fagbevegelsens feil; blir faglige aktivister drept, sier man at det er fordi de tilhører FARC-geriljaen; påstander de ikke har noen beviser for, men som renvasker dem selv for alt ansvar.» En annen måte å renvaske seg på, er å tilby drapstruede fagforeningsfolk livvakter fra etterretningstjenesten. Det er et tilbud de fleste vet å takke nei til. Luis Fernando mener vaktene er de samme menneskene som har drept folk, og sier at å takke ja til noe slikt, ville være det samme som å slippe etterretningstjenesten inn i hjemmet sitt.

Selv om Luis Fernando har måttet forlate familie og barn, og selv om han fremdeles er nervøs når han går på gata, har han funnet en måte å leve med frykten på. «Jeg har forsøkt å ha den innstillingen at det som skjer, må skje. Jeg vil verken gi avkall på mine prinsipper eller endre min mentalitet,» sier han. Og selv om det ser mørkt ut i dag, er han optimist. I land som Bolivia, Ecuador og Venezuela ser han motkrefter vokse frem, og han både håper og tror at en liknende utvikling vil tvinge seg frem i Colombia.

(Intervjuet med Luis Fernando Cardona ble foretatt av Ugebrevet A4 på et besøk hos danske bygningsarbeidere tidligere i høst)

91 fagorganiserte, de aller fleste i latin-amerikanske land, ble myrdet i fjor på grunn av faglig aktivitet. Bare i Colombia ble 39 drept. 63 land navngis i oversikten over land der faglige aktive forfølges.

Den årlige lista over land der fagorganiserte myrdes eller utsettes for vold utarbeides av ITUC, den internasjonale faglige samorganisasjonen. Lista gir en oversikt over land der også anti-faglige lover vedtas. Oversikten viser at 91 faglige aktive ble drept i forsvaret av faglige rettigheter. Colombia er verstingen, etterfulgt av Guinea, der ITUC påstår at president Lansana Conte har vært direkte ansvarlig for at 30 fagorganiserte ble myrdet. Fire fagorganiserte ble myrdet i Guatemala. Systematisk forfølgelse av og trusler mot fagorganiserte er registrert i 63 av de 138 land som undersøkelsen omfatter, med Latin-Amerika på desidert topp-plassering. I tillegg til Guatemala og Colombia, er det dokumentert drap på fagorganiserte i Argentina, Brasil, Chile, El Salvador, Mexico, Panama og Peru.

I tillegg innførte 15 land nye lover eller administrative tiltak for å begrense faglig aktivitet i løpet av fjoråret, fremgår det av rapporten. De fleste fant sted i asiatiske land, men nye lover dukket også opp i Chad, Ghana, Madagaskar, Mauritius, Tanzania og Georgia. I sistnevnte ble rundt 20 000 arbeidere rammet av anti-faglig lovgivning, som medførte tap av selv elementære faglige rettigheter. Hviterussland, også kjent som Europas siste diktatur, beholder plassen som den verste av landene på dette kontinentet når det gjelder anti-faglig virksomhet.

(Kilde: Fri Fagbevegelse)

Full oppslutning hos G. M. Backe

Vi føler at vi står mye sterkere i en forhandlingssituasjon når vi vet at vi har alle bygningsarbeiderne i ryggen.

Det er ingen hemmelighet at fagforeningene står sterkest hos de største entreprenørene. Det ser ut til at det er en direkte sammenheng som sier at jo større bedriften er, jo større er oppslutningen om fagbevegelsen. Oslo Bygningsarbeiderforening har derfor tradisjonelt sett stått sterkest hos de «seks store» entreprenørene: Skanska, Veidekke, NCC, Selvaagbygg, AF og PEAB. Hos de mellomstore firmaene har det vært veldig variabelt, uten at vi klarer å se noen god grunn til at det skal være slik.

Foreningen har i hvert fall bestemt seg for å gjøre noe med den situasjonen, og i handlingsplanen som ble vedtatt på årsmøtet i fjor går vi inn for å drive et bevisst og målretta organisasjonsarbeid retta mot disse bedriftene.

Backegruppen er en storentreprenør, men deres Oslofirma Ing. G. M. Backe kan avgjort klassifiseres i gruppa «mellomstore entreprenører» og var et av de firmaene som sto på foreningens liste over bedrifter som skulle gis særskilt oppfølging. G. M. Backe er en solid og tradisjonsrik produksjonsbedrift som stort sett driver egenproduksjon innenfor fagområdene betong og tømmer. Firmaet har noen og femti timelønte, noenlunde likt fordelt på de to faggruppene. Denne bedriften er på ingen måte «den dårligste i klassen» . Tvert i mot: De har et oppegående tillitsmannsapparat, bruker akkordtariffen – i hvert fall til en viss grad – og organisasjonsgraden var heller ikke av de verste: ca 70 %. Både Oslo Bygningsarbeiderforening, Tømrer og Byggfagforeningen og ikke minst de tillitsvalgte sjøl følte allikevel at det var noe å

hente her. I samarbeid bestemte vi oss for å satse på tre områder: Rekruttering, styrke det organisatoriske tillitsmannsarbeidet og å øke målevirksomheten.

Rekrutteringsarbeidet ble satt i gang i høst og ble gjort veldig målretta: Mannskapslistene ble sammenligna med medlemslistene og så var det bare å gå i gang med å oppsøke de enkelte som ennå var uorganiserte. Dette var et arbeid som kunne og måtte gjøres i fellesskap. Både de to fagforeningene, de tillitsvalgte og de organiserte bygningsarbeiderne hjalp til, og jobben ga fort resultater. I løpet av et par uker var så godt som 100 % av de timelønte organisert. Det bød ikke på veldig store problemer heller. De aller fleste var veldig velvillige og noen hadde sågar tatt initiativ til å organisere seg på egen hånd. Noen var selvsagt vanskeligere å overtale enn andre, men når organisasjonsprosenten stiger blir det vanskeligere å stå utenfor.

«Vi er veldig fornøyd med at vi nå har full oppslutning,» sier hovedtillitsvalgt Jens Gisselbæk til Bygningsarbeideren. «Vi føler at vi står mye sterkere i en forhandlingssituasjon når vi vet at vi har alle bygningsarbeiderne i ryggen. En annen ting er at vi må bli flinkere til å beskytte yrket vårt mot alle slags fuskere og der vil vi være mer motstandsdyktige når alle er fagorganisert. Vi er også godt fornøyd med den måten vi har drevet dette rekrutteringsarbeidet på. Det viser seg at litt agitasjon fra fagforeningene sammen med lettere press fra arbeidskameratene er en god kombinasjon når det gjelder å verve medlemmer.

Vi er også godt i gang med å rekruttere nye folk til tillitsmannsarbeidet, og vi regner med å få hjelp fra foreningene til kurs og skolering. Så får vi bare håpe at vi lykkes like godt med å få fullt gjennomslag for målevirksomheten.»

PS.:
Samme slags arbeid foregår i firmaene BundeBygg, Alliero og Ole K. Karlsen. Vi har gode resultater der også, selv om vi foreløpig ikke kan vise til samme knalloppslutning som i Backe. Kanskje kommer det en solskinnshistorie i neste nr. av Bygningsarbeideren.

❑ Petter Vellesen

Revidert akkordtariff for byggtapetserfaget, gjeldende fra 1.5.08.

Tariffen ble revidert med utgangspunkt i gjennomprøvde erfaringer fra miljøet i Trondheim. I tillegg var det et mål å samordne poster som finnes i både maler- og gulvtariffen. Det var også et felles ønske om å forenkle tariffen.

Vi har fått en noe forenklet tariff som samtidig har fått et nødvendig økonomisk løft.

Når en tariff blir revidert skal den samtidig nullstilles. Gjeldende påslagsprosent skal innregnes i prisene i tabellene. Dette førte til at prisene i tabellene ble oppjustert med 34,34 %.

Det er i tillegg foretatt justeringer på poster og avsnitt som skal gjøre tariffen økonomisk interessant på et bredere spekter av jobber. Her følger en oversikt over nye bestemmelser.

- Småjobber (under kr 10.000,-) tillegges 25 %.
- Underarbeid på gulv har fått et løft på mange poster, også støvsuging.
- Underarbeid på trapper og avtrappede lokaler har fått et løft på 50 %.
- Laminerte vinylbelegg (myke belegg) prises som homogene belegg, og linoleum og vinyl prises alltid som sveist.
- Legging av fliser er hevet med 30 %.
- Tilleggsprisene på belegg og fliser på gulv har fått et tillegg på 100 %.
- Som en konsekvens av samordningen med malertariffen skal alle de nye prisene fra 1.8.08 tillegges 6,08 %.

Revisjon av tariffene er en fortløpende prosess, og vi er allerede i gang med forberedelser til en ny revisjon av malertariffen. I denne forbindelse kan det være nødvendig å foreta nye justeringer også på gulvtariffen.

Alle som er interessert i mer informasjon kan kontakte undertegnede (mobil 920 21 437). Den nye tariffen kan hentes på kontoret i Møllergata 24.

❑ Stein Måreng

Leder av forhandlingsutvalget

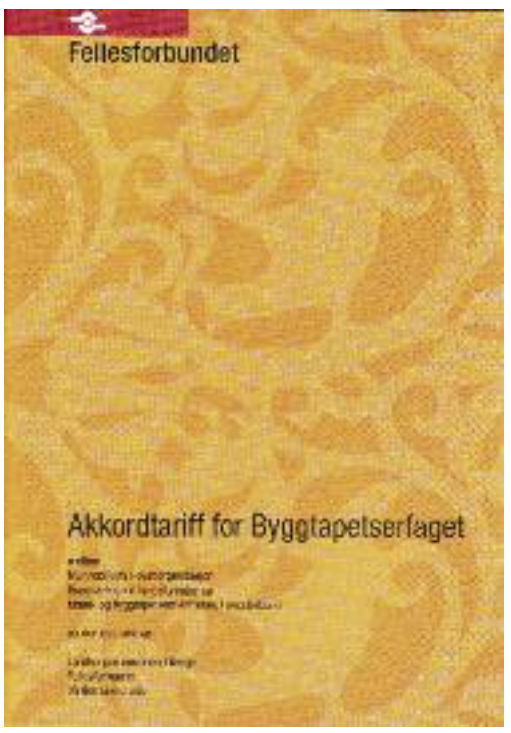

Hvorfor akkorden tyner oss

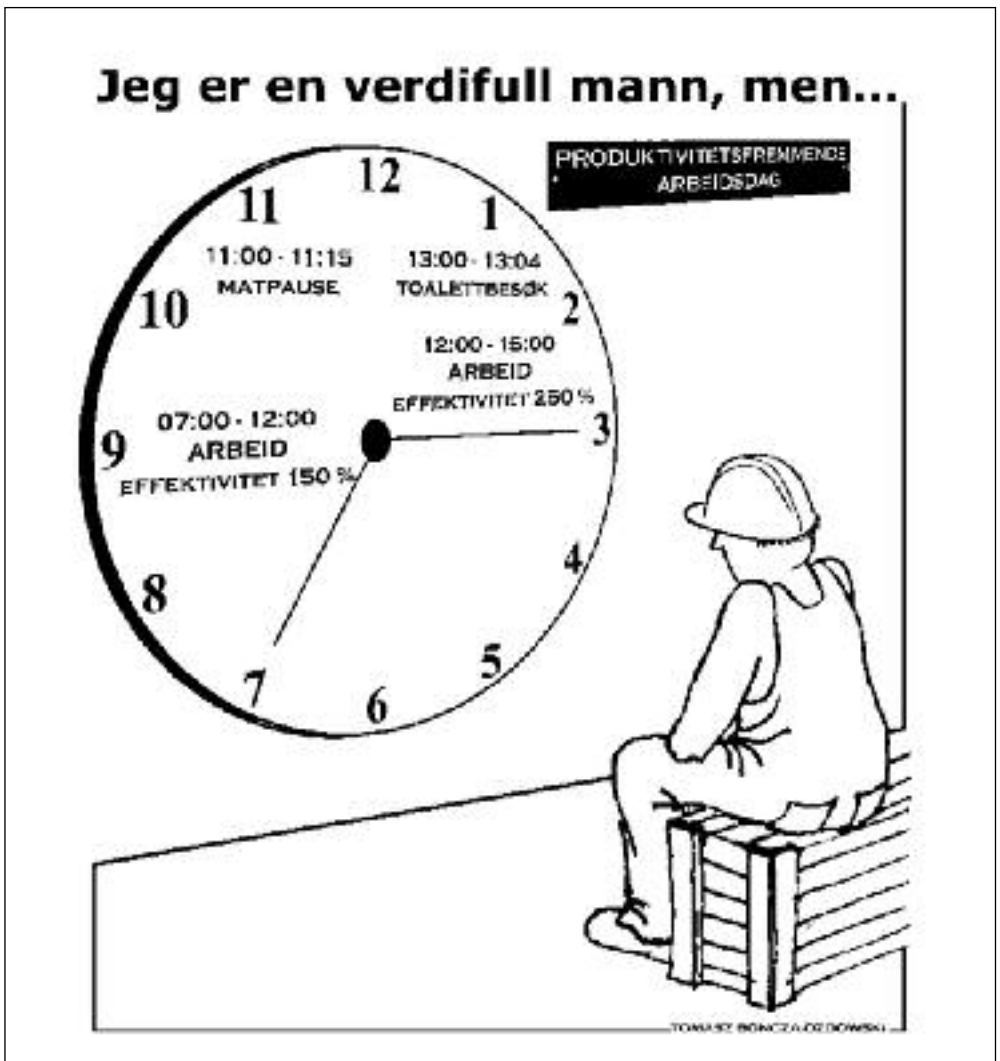

Henry Noll het en kar. Noen kaller ham forresten Knoll, andre Knolle, men det spiller for så vidt ingen rolle. I ledelseslitteraturen blir han kalt «arbeideren Schmidt». Noll var nederlandsk immigrant og bodde i byen Bethlehem, Pennsylvania like før forrige århundreskifte. Han var kanskje ikke den skarpeste kniven i skuffen, men han var sterk og flittig. Nøysom var han og, og visstnok aldri så lite glad i penger. Han hadde i hvert fall klart å kjøpe seg en tomt og bygge hus på fritida på en skarve daglønn på $1.15.

Noll jobbet som sjauer på stålverket Bethlehem Steel. I 1899 hadde stålverket 80 000 tonn råjern i form av stenger på lager som de plutselig hadde fått omsetning på og som måtte lastes på jernbanevogner. Sjauergjengen var ikke noe verre eller bedre enn andre slike arbeidslag, og hver mann lasta 12,5 tonn om dagen. Dette var ikke nok for stålverket, som satt konsulenten Frederick W. Taylor på oppgaven med å få mer ut av arbeiderne. Taylor hadde utviklet teorien om «Scientific Management» (vitenskapelig ledelse), og kastet seg begjærlig over sjansen til å vise teorien i praksis.

Det første Taylor gjorde var å tidsstudere jobben og beregne seg til hvor mye det var mulig å laste med effektive arbeidsmetoder, riktig løfteteknikk og den rette kombinasjonen av hvilepauser og tempo. 47 tonn kom han fram til! Hvor «vitenskapelige» tidsstudiene var kan det stilles spørsmålstegn ved, men det er en annen historie. 47 tonn skulle være normen. Til sin store overraskelse fikk ikke Taylor med seg noen av arbeiderne på å jobbe under disse premissene. Etter mye motgang fant han ut at han måtte single ut en av arbeiderne. «Når det gjelder forhandlinger med arbeidere i denne typen ledelse er det en ufravikelig regel alltid å snakke med bare én arbeider av gangen, siden alle arbeidere har sine spesielle gode egenskaper og begrensninger, og siden vi ikke forhandler med menn som gruppe, men forsøker å utvikle hvert individ til sitt høyeste nivå når det gjelder effektivitet og rikdom.» Og det er her Henry Noll – eller Knoll eller Knolle – kommer inn i bildet. Taylor – som kalte ham «arbeideren Schmidt» , noe han siden altså er blitt hetende i litteraturen - tok ham til side. «Kom her nå. Ser du den haugen med råjern?» «Ja.» «Ser du den jernbanevogna der?» «Ja.» «Om du er en verdifull mann så laster du det stangjernet på den vogna i morgen for $1,85. Nå, våkn opp og svar på spørsmålet mitt. Er du en verdifull mann eller ikke?» «Vel, får jeg $1,85 for å laste jern på den vogna i morgen?» «Ja, selvfølgelig får du det, og du får $1,85 for å laste en slik haug hver dag gjennom hele året. Det er det en verdifull mann gjør, og du vet det likeså vel som jeg vet det.» «Vel, det er greit. Jeg kunne laste det stangjernet på den vogna for $1,85 i morgen – og jeg får det hver dag, gjør jeg ikke?» «Selvfølgelig gjør du det, selvfølgelig.» «Vel, da er jeg en verdifull mann.»

Når de var kommet så langt viser Taylor Noll en mann med stoppeklokke. «Når han sier du skal plukke opp jern og gå, så pukker du det opp og går. Og når han sier du skal sette deg og hvile, så setter du deg. Du gjør det hele arbeidsdagen. Og én ting til: Ikke noe svaring tilbake. En verdifull mann gjør nøyaktig som han blir fortalt og svarer ikke tilbake. Forstår du det? Når denne mannen ber deg gå, så går du, og når han ber deg sitte ned så sitter du, og du svarer ham ikke. I morgen kveld vet vi om du virkelig er en verdifull mann eller ikke.» Noll var nok en verdifull mann, for han gjorde som han ble bedt om av mannen med klokka, og ved dagens slutt hadde han lastet 47,5 tonn!

Denne «bragden» har siden fått Taylor inn i pensumbøkene på alle ledelsesstudier og bedriftsøkonomiske institutt verden over. Det bøkene ikke sier noe om er at Bethlehem Steel-eksperimentet endte med total fiasko. Ti arbeidere ble oppsagt fordi de ikke ville være med på galskapen. Av de andre var det bare tre som var «first class men» . De klarte bare å produsere 42% av det – jeg vet ikke om vi kan kalle ham «vår venn» – Noll gjorde. Dermed bygger Taylorismen – som denne ledelsesfilosofien blir kalt – på rein ideologi. Den ene stolpen i denne ideologien bygger på forestillingen om at arbeidsdagen kan stykkes opp i sine minste bestanddeler, som deretter kan beskrives «vitenskapelig» og stadig effektiviseres. På den måten blir arbeideren redusert til rein muskelkraft og en robot som gjør hva han blir fortalt. Det er mulig denne produksjonsideologien i vår tid er blitt erstattet av andre måter å presse mest mulig ut av arbeidskrafta, men den andre stolpen i Taylorismen lever i beste velgående. Den går ut på at arbeideren er en dum stut som gjør alt «for en neve dollar» . Taylor selv sier det rett ut i en kommentar til samtalen med «arbeideren Schmidt» : «Dette er tilsynelatende en ganske røff samtale. Og det ville det helt sikkert vært om det dreide seg om en utdannet mekaniker eller til og med en intelligent arbeider. Men med en mental sinke som Schmidt er det nødvendig, og ikke uvennlig, siden samtalen fokuserer ham på den høye lønna som han ønsker seg, og ikke på det han trolig lett ville forestille seg som det umulig harde arbeidet.»

Så hvis dere har vært så uheldige å få dere en bedriftsleder eller formann som leder etter disse prinsippene – altså en som slukte rått det han eller hun lærte på BI eller i bedriftslære på ingeniørskolen – risikerer dere at akkorden tyner dere. For disse er frasen «produktivitetsfremmende lønnssystem» bare et middel til å få ut den siste svettedråpen.

Men det behøver ikke være på denne måten. Det går an å arbeide i selvstyrte grupper som har god kontroll over sin egen arbeidsdag og hvor man kan ta hensyn til den enkeltes styrker og svakheter. Hvis man i tillegg har en bedriftsledelse som er seg sitt ansvar – og interesse – bevisst og tilrettelegger arbeidet i samarbeid med arbeidslaget, og hvis man legger opp arbeidet i tråd med de rettighetene man har som arbeidstaker, da har men et godt redskap. Da kan man bruke akkordtariffene og tjene bra uten å bli skvisa.

❑ Petter Vellesen

(Kilder: «Fabrikken» , Spartacus 2004, «Frederick Winslow Taylor, the man who made us work like this» . BBC History Magazine, June 2003)

– En verdifull mann gjør nøyaktig som han blir fortalt og svarer ikke tilbake. Forstår du det? Når denne mannen ber deg gå, så går du, og når han ber deg sitte ned så sitter du, og du svarer ham ikke.

Tvistesaker

❑ Roy, Liv, Jonas, Julia, Odd Magnar og Børre

USAKLIG OPPSIGELSE I SELVAAG-BYGG

Et medlem ble oppsagt med begrunnelse manglende norskkunnskaper etter mer enn fem års ansettelse i firma. Verken klubben eller foreningen var enig. I forhandlingsmøte ble krevd at vedkommende står i jobben inntil rettskraftig dom er avsagt. I tillegg ble det gitt beskjed om at stevning for usaklig oppsigelse blir reist mot firma.

TVIST OM UTBETALING AV SYKEPENGER I JOBZONE

Det oppsto tvist om utbetaling av sykepenger på bakgrunn av sykemelding fra tysk lege. I saken ble det opplyst fra Navutland at de godkjenner slike sykemeldinger dersom de får en sykemelding som oppgir diagnose, en egenerklæring fra den det gjelder, samt en skatte- og inntektsopplysning fra arbeidsgiver. Jobzone tok dette til etterretning og sykepenger ble utbetalt. I tilfelle sykemelding gjelder spesielle regler for sykemelding fra de baltiske land, Polen og Portugal. Her må et offisielt godkjenningsskjema benyttes (E-115 og E-116).

TVIST OM SLUTTLØNN I UC BYGGESERVISE

Et medlem sluttet. I forbindelse med innlevering av firmaverktøy til tredjeperson ble dette borte. Som reaksjon nektet firma å utbetale sluttlønn og feriepenger på rundt 25 000 kroner brutto. Etter noen telefoner og forhandlingsmøte på en lørdag ble beløpet utbetalt minus et par lapper.

ADVARSEL OG VARSEL OM OPPSIGELSE I BAUTAS

Et medlem fikk advarsel grunnet manglende varsling av sykefravær. Det forelå advarsler og merknader fra før. Etter forhandlingsmøte og telefonkontakt ble varslet oppsigelse trukket tilbake.

TØRSET BYGG AS

En litt spesiell sak. To litauiske bygningsarbeidere kontaktet oss fra Gardermoen, hvor de bodde i påvente av å få lønn og feriepenger utbetalt fra arbeidsgiver. Etter mye frem og tilbake, herunder oppslag i Aftenposten, ble det oppnådd enighet med firmaet om utbetaling av pengene. Litauerne hadde arbeidet i Trøndelag og var ikke medlemmer, men fikk likevel litt assistanse med saken. Vanligvis henviser vi slike saker til Fri Rettshjelp, som bistår mange utenlandske arbeidere med slike saker. Fri Rettshjelp er for øvrig foreslått nedlagt av det borgerlige flertallet i Oslo kommunes budsjett for 2009.

BYGGMESTER NETELAND AS

To litauiske medlemmer. Utestående lønn og feriepenger på ca. 20 000 kr. Etter hva vi har fått opplyst skal saken nå være løst, etter gjentatte henvendelser fra foreningens side.

AD BYGGSERVICE

To latviske medlemmer, utestående lønn for to måneder samt feriepenger, i tillegg til uoverensstemmelse mellom gutta og firmaet vedrørende bolig. I løpet av prosessen ble det til en oppsigelsessak. Det ble etter mye om og men avholdt forhandlingsmøte mellom foreningen, de ansatte og bedriften i slutten av oktober, der spørsmålene ble løst. Utestående lønn og feriepenger ble utbetalt, og det ble utstedt en nøytral sluttattest. De ansatte fikk bo i firmaets leilighet til de hadde de utestående pengene på konto, og ble ikke trukket husleie for den siste måneden. I november tok de ut opptjent avspasering.

PRØVEN HANDEL (KONKURSBO)

Et latvisk medlem hadde i overkant av 40 000 kr utestående i lønn og feriepenger. Da bedriften gikk konkurs fikk han bistand i forhold til NAV Lønnsgaranti. Pengene skal nå være utbetalt.

SCANDINAVIAN CLEANING SERVICES

Et litauisk medlem hadde ikke fått utbetalt feriepenger for 2007, i alt ca. 7 000 kr. Saken ble løst etter henvendelse til bedriften.

AXXE PROSJEKT (KONKURSBO)

En bedrift vi har hatt mange saker gående med det siste halvåret, på vegne av 17 latviske, litauiske og estiske medlemmer. Våre medlemmer hadde først et krav om lønn og feriepenger på i underkant av 400 000 kroner, som vi fikk på plass. Deretter dukket det opp flere saker angående oppsigelser, som alle ble løst gjennom forhandlingsmøter. Da bedriften gikk konkurs 30. oktober hadde vi dessuten åtte tvister angående utestående reise- og feriepenger. Disse er oversendt konkursboet. I en foreløpig oversikt kan lønnskravet fra samtlige ansatte i firmaet bli i overkant av 3 millioner kroner som da blir en sak for NAV lønnsgaranti.

BYGG OG BOLIGINTERIØR AS (KONKURSBO)

Enda en sak som endte i konkursbo. Et latvisk medlem med et utestående krav på ca. 100 000 kr. Etter hva vi er blitt opplyst er 60 000 av disse utbetalt, og resten skal være underveis.

BYGGMESTER TORBJØRN RIVRUD

Et latvisk medlem med en noe komplisert oppsigelses- og lønnstvist-sak. Forhandlingene er enda ikke over, men det ser ut til å ende med en utbetaling av lønn for halve oppsigelsestiden, og frivillig avgang fremfor oppsigelse.

ENGRA D.O.O. & REALINVEST HOLDING

På vegne av fem bosniske medlemmer har vi fremmet et krav på ca. 1,4 mill. kr overfor entreprenør og arbeidsgiver Engra d.o.o. Styreleder Petter Stordalen i Choice Hotels, som skal leie eiendommen, har sagt de vil stille seg solidarisk ansvarlige for lønnskravet dersom verken byggherre eller entreprenør gjør det. Forhandlinger mellom byggherre Realinvest Holding, Choice Hotels og foreningen har ikke ført frem, og i påvente av en endelig konklusjon fra Arbeidstilsynet og Økokrim, som er involvert i saken, har Choice nå stilt med et forskudd på 500 000 kr, som foreningen disponerer overfor medlemmene. Dette har reist en rekke skattemessige spørsmål, og for tiden ligger saken hos Fellesforbundets Distriktskontor, som har bedt om en utredning fra LOs juridiske avdeling og Skattedirektoratet.

BYGGMESTER HARALD LANGEMYHR AS

En sak som har slukt enormt med ressurser de siste månedene. 2,6 mill. kr er allerede blitt utbetalt for utestående lønnskrav, foreningens beregninger viser at det gjenstår omkring 1,2 mill. kr. Byggherre Omsorgsbygg Oslo KF tilbakeholder omkring 8 mill. kr med tanke på å dekke arbeidernes utestående lønn, og det er blitt ført forhandlinger både med bedriftens advokat, byråd Merete Agerbak-Jensen, finanskomiteen og Omsorgsbygg Oslo KFs direktør for å finne en praktisk løsning på saken. LOs juridiske avdeling har de siste par månedene bistått foreningen. I skrivende stund er lønnskravet oversendt Omsorgsbygg, sammen med skattekort og personnummer for våre 51 medlemmer. Vi arbeider for at en lønnsutbetaling skal finne sted før jul.

BALDER ENTREPRENØR AS

En estisk murer med utestående feriepenger for 2007. Saken ble løst etter at vi tok kontakt med bedriften.

MUR OG PUSS EB AS

En tidligere ansatte hadde ikke fått feriepengene etter at arbeidsforholdet ble avsluttet i februar 2008. Firmaet hadde mange innsigelser mot kravet og nekter utbetaling. Oversendt distriktskontoret for videre behandling.

EB MUR OG PUSS KADRIJAJ ESAT

En tidligere ansatte hadde ikke fått feriepengene etter at arbeidsforholdet ble avsluttet (samme som ovenfor). Oversendt distriktskontoret.

MESTERFARGE KONGSVINGER MALERMESTER ROGER RØNNINGEN AS

Dette er en sak med mange aspekter. Overtid, feriepenger, sjukepenger og så videre, uten at det er enighet om så mye. Oversendt distriktskontoret.

BSP EIENDOMSUTVIKLING AS

2 ansatte hadde ikke fått utbetalt feriepenger for 2007. Til sammen kr 60 000. Oversendt distriktskontoret.

MUR-PUSS & FLISEKSPERT AS

Et medlem fikk permitteringsvarsel mens han var på ferie. Det ble stilt krav om at permitteringsvarselet først skulle begynne å løpe etter at ferien var avviklet. Ved forrige utgave av Bygningsarbeideren meldte vi at halve beløpet var utbetalt. Siden sist er alt gjort opp med i alt kr 25 000 brutto. Etter et lite påtrykk fra Distriktskontoret.

ABC BYGGESERVICE LTD.

Forhandlingsmøte i forkant av en eventuell oppsigelse grunnet manglende oppdrag. Våre medlemmer aksepterte oppsigelse forutsatt en formriktig oppsigelse med begrunnelse manglende oppdrag.

NORGESVED AS

En sak som startet allerede i mai 2007. Firmaet er nå (endelig) konkurs og kravet fra vårt medlem er innfridd i sin helhet fra NAV lønnsgaranti. I overkant av 30 000 kroner som kanskje blir utbetalt før jul. Ting tar tid.

TVIST OM UTBETALING AV AKKORDOPPGJØR I MURUS AS

Det oppsto tvist om to akkordoppgjør for et akkordlag på Tøyenbadet. Tvisten ble behandlet i to forhandlingsmøter hvor det i det siste forhandlingsmøte ble skrevet protokoll. I det 1. akkordoppgjøret ble det enighet om at akkordlaget får utbetalt akkordetterskudd i henhold til målebrev, og en økonomisk kompensasjon for at akkordetterskudden ikke er utbetalt i henhold til overenskomsten. I det 2. akkordoppgjøret hvor tvisten sto om en akkordseddel som ikke var underskrevet av partene, ble det inngått et kompromiss om en timelønn.

Akkordforhandlinger i gamle dager

I hue på en gammal gubbe

Her om dagen hørte jeg på radioen at det er 90 år siden 1. verdenskrig (1914 – 1918) tok slutt. Det gjorde at jeg kom på en historie fra den tida – den må være fra seinhøsten 1917. Dette er sjølsagt lenge før min tid (jeg er født i 1943). Men det er en historie jeg har hørt på ulike byggeplasser av forskjellige folk. Og sjøl om disse folka var atskillelig eldre enn meg, er de for unge til å ha opplevd den sjøl. Historia må ha vandra gjennom generasjonene på liknende vis som folkeeventyrene.

Det skjedde altså under 1. verdenskrig. Og som alle kriger var dette en forferdelig affære: Millioner av døde, like mange invalidisert for resten av livet. Og ufattelige materielle ødeleggelser. Dette var en imperialistisk krig. En røverkrig der stormaktene sloss om territorium, innflytelse og råvarer. Rustningsindustrien og storkapitalen ellers høstet enorme profitter, mens arbeiderklassen ble kommandert ut til død og lemlestelse i skyttergravene.

Og oppsiktvekkende nok: Denne krigen blei støtta av arbeiderpartiene i de krigførende stormaktene. Det brittiske Labour Party stemte for bevilgninger til «sin» krigsmakt, det samme gjorde arbeiderpartiene i Tyskland, Frankrike osv.. Svik og jævelskap på alle kanter!

Men så skjedde det noe høsten 1917. Forfatteren Helge Krog har uttrykt det på denne måten:

«I Europas svarteste natt demret i øst en ny dag. En rød soloppgang!» Revolusjonen var kommet til Russland! Tsaren, føydaladelen og rustningsbaronene blei feid vekk av en allianse av arbeidere, bønder og soldater. Noe av det første det nye styret i Russland gjorde var å trekke alle russiske tropper ut av krigen og slutte fred med Tyskland.

Entusiasmen for revolusjonen, kombinert med forbitrelsen over den meningsløse drepinga i skyttergravene, skapte en voldsom radikalisering av den europeiske arbeiderklassen. Sjøl om Norge ikke deltok i krigen gjaldt dette også her i landet. Sjølsagt også på norske byggeplasser. Akkordforhandlinger kunne gå hardt for seg. I et murerlag brøyt det ut en voldsom krangel om priser på noe arbeid som skulle utføres. Basen var en sværing. Mesteren tilsvarende liten. Det ene ordet tok det andre. Til slutt mista

basen tålmodigheten. Han tok tak i jakka til mesteren og løfta gubben opp på første stillashøyden. «Ikke slå!» skreik mesteren, «du er mye større enn meg!» Da svarte basen: «Da får du gå hjem til far'in og be'n pule på deg et par skifter tel!»